

หลักสูตรสถานศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐
(สำหรับเด็กอายุ 2 – 4 ปี)

สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาजू
อำเภอหนอง จังหัดนครพนม

ความเป็นมา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งที่ 2 อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นงานนโยบายที่ทางคณะผู้บริหารมีนโยบายให้จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระ ของผู้ปกครองในการดูแลเด็ก และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กอายุระหว่าง 2 – 4 ปี ก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับอนุบาลและระดับชั้นพื้นฐาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ ตั้งอยู่เลขที่ 180 หมู่ 9 บ้านทุ่งเจริญ ตำบลนาจัว อำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนมตั้งอยู่บนพื้นที่ จำนวน 1 ไร่ 2 งาน โดยแบ่งการใช้ประโยชน์เป็นส่วนๆ คือ

- พื้นที่อาคารเรียน
- พื้นที่แปลงผัก

องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัวได้รับบริจาคที่ดินในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ จากนางเสมอใจ คำธิ จำนวน 1 ไร่ 2 งาน เป็นอาคารเรียน 1 หลัง และซุ้มป้าย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญได้รับงบประมาณการสร้างอาคารเรียนจากวัดถ้ำผามนต์ โดยพระอาจารย์อดิเรก ธรรมโร และได้เปิดทำการเรียนการสอนในวันที่ 4 สิงหาคม 2551 เป็นต้นมา

นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว

องค์การบริหารส่วนตำบลนาจัวได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญให้มีความสอดคล้องกับบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว คือ

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
 2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และ สมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
 3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
 4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบทและวัฒนธรรมของชุมชน สังคมในท้องถิ่น
 5. เพื่อส่งเสริมความรัก ความเอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น โดยมีเกณฑ์การรับเด็กเข้ารับการอบรม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ดังนี้
1. ต้องมีอายุครบ 2 – 4 ปี
 2. มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อย่างน้อย 6 เดือน
 3. มีร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคติดต่อ หรือเป็นอุปสรรคต่อการเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญตั้งอยู่บนถนน บ้านนาเรียง – วัดถ้ำผามนต์ เลขที่ 180 หมู่ 9 บ้านทุ่งเจริญ ตำบลนาจัว อำเภอบ้านแพ่ง จังหวัดนครพนม ห่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัวประมาณ 4 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 1ไร่ 2 งาน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อที่ดินคุณวิรัช วงษา
ทิศตะวันออก	ติดต่อที่ดินคุณเทพรัตน์ ชัยบุญมา
ทิศใต้	ติดต่อถนน สายบ้านทุ่งเจริญ – วัดถ้ำผามนต์
ทิศตะวันตก	ติดต่อที่ดินคุณประภัสสร โคตรรวงค์

ปัจจุบัน“ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ” สังกัดกองการศึกษาฯและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลนาแวเปิดทำการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัย ระดับอายุ 2-4 ปี มีนักเรียนในความดูแลในปีการศึกษา พ.ศ. 2560 จำนวน 30 คน มีครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 3 คน มีการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน มุ่งเน้นที่การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมตามวัยทั้ง 4 ด้าน โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่ตัวเด็กเป็นสำคัญเด็กทุกคนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ

คำขวัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พัฒนาการเจริญเติบโตตามวัย ใส่ใจการเรียนรู้ ควบคู่คุณธรรม น้อมนำบริการ
อัตลักษณ์เด็ก
สดใสด้วยรอยยิ้ม

เอกลักษณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์เด็กสะอาด ปลอดภัย บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้

คำนำ

เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้มีการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยมีการแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นหลักสูตรสถานศึกษา สถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามจุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครบถ้วน ชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว อำเภอบ้านแพງ จังหวัดนครพนม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภารกิจดังกล่าว จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ โดยกำหนดถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มีคำสั่งกำหนดให้ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป เพื่อให้ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพสมตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาจัว

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สพฐ.1223/2560 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2560	
เรื่องให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560	
ความเป็นมา	
คำนำ	
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	1
วิสัยทัศน์	2
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	3
ภารกิจ/พันธกิจ	4
เป้าหมาย	5
จุดหมาย	6
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2 -3 ปี	8
จุดมุ่งหมาย	8
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	8
การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี	11
โครงสร้างสาระการเรียนรู้รายปี	11
๑. ประสบการณ์สำคัญ	11
๒. สาระที่ควรเรียนรู้	13
กำหนดเวลาเรียน	13
ตารางกิจกรรมประจำวัน	14
รายละเอียดสาระการเรียนรู้	15
โครงสร้างหน่วยประสบการณ์	17
การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	22
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	28
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	30
การประเมินพัฒนาการ	31
การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี	32
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี)สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	33
การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	34
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี	38
จุดมุ่งหมาย	38
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	38
การจัดเวลาเรียน	44
โครงสร้างสาระการเรียนรู้รายปี	44
๑. ประสบการณ์สำคัญ	44
๒. สาระที่ควรเรียนรู้	50
การกำหนดเวลาเรียน	51

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ตารางกิจกรรมประจำวัน	51
รายละเอียดสาระการเรียนรู้	52
โครงสร้างหน่วยประสบการณ์	54
การจัดประสบการณ์	59
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	67
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	69
การประเมินพัฒนาการ	75
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	77
การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-4 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ 80	
การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับปฐมวัยในโรงเรียน	
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน	80
การกำกับ ติดตาม ประเมินและ รายงาน	82
ภาคผนวก	
บรรณานุกรม	
ข้อมูลเด็ก	
ข้อมูลผู้ปกครอง	
ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา	

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญจัดการพัฒนาเด็กตั้งแต่ 2-4 ปี บริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญมุ่งพัฒนาเด็กตั้งแต่ 2-4 ปี ให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความสุขและเหมาะสมตามวัย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ภารกิจหรือพันธกิจ

๑. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง ๔ ด้าน อย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ
๒. พัฒนาครูและบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่มีจุดหมายอย่างต่อเนื่อง

๓. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองของเด็ก โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้เสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
๕. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เป้าหมาย

๑. เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาเป็นองค์รวมอย่างสมดุลและมีความสุข
๒. ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการเล่นโดยใช้กระบวนการวางแผน การปฏิบัติ และการทบทวน
๓. มีสภาพแวดล้อม สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างพอเพียง
๔. ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และเมื่อมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อได้จบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

๑. มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
๒. มีสุขภาพจิตดี มีสุนทรีย์ภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 2 ปี จัดขึ้นสำหรับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเพื่อใช้เป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล

จุดมุ่งหมาย

การพัฒนาเด็กอายุ 2-3 ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงและมีสุขภาพดี
2. สุขภาพจิตดีและมีความสุข
3. มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัวและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
4. มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร และสนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
 1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
 2. ใช้วัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
 3. มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัย
3. พัฒนาการด้านสังคม
 4. รับรู้และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
 5. ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา
 6. สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
 7. สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

พัฒนาการด้านร่างกาย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
1.1 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	1. มีน้ำหนักตามเกณฑ์ 2. มีส่วนสูงตามเกณฑ์ 3. มีเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์
1.2 มีร่างกายแข็งแรง	1. มีภูมิคุ้มกันโรค ไม่ป่วยบ่อย 2. ขับถ่ายเป็นเวลา 3. รับประทานอาหารที่เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 2 ใช้วัยวะของร่างกายได้คล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
2.1 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมกับวัย	1. เดินถอยหลังได้ 2. เดินขึ้นบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้งสองข้าง 3. เดินคล่องขึ้น แต่ไม่สามารถทรงตัวได้ทันที 4. กระโดดอยู่กับที่โดยเท้าพื้นทั้งสองข้าง 5. ดึงหรือผลักสิ่งของขณะเดินได้
2.2 ใช้กล้ามเนื้อเล็กและประสานสัมพันธ์มือ-ตาได้เหมาะสมกับ	1. ใช้ข้อมือหมุนมือ ขณะถือสิ่งของได้ 2. วางของเล่นหรือของซ้อนกันได้ 3. เลียนแบบลากเส้นเป็นวงอย่างต่อเนื่องหรือเส้นตรงแนวดิ่ง 4. จับดินสอแทงใหญ่ขีดเขียนได้

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 3 มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
1. ร่าเริงแจ่มใส	1. มีกิริยาท่าทางส่วนใหญ่อารมณ์ดี 2. ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย 3. แววตามีความสุข
2. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับ	1. ตัดสินใจทำอะไรหรือไม่ทำอะไรด้วยตนเอง 2. รู้จักแสดงความรักต่อผู้อื่น 3. แสดงท่าทางพอใจเมื่อสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองหรือได้รับคำชม
3. สนใจและมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งสวยงามดนตรีและจังหวะการเคลื่อนไหว	1. ตอบสนองต่อธรรมชาติ อย่างสนุกสนาน 2. ตอบสนองต่อเสียงเพลง จังหวะดนตรี อย่างสนุกสนาน 3. ตอบสนองต่อสิ่งสวยงามต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน

พัฒนาการด้านสังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 4 รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
1. ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงได้	1. การแสดงความเป็นเจ้าของที่เหมาะสม 2. ชอบออกไปเที่ยว ไปเดินเล่น 3. กลัวตามสิ่งที่ผู้ใหญ่กลัว
2. เล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย	1. รู้จักรอคอย 2. รู้จักการขอและการให้ 3. เล่นรวมกับคนอื่นได้ แต่ต่างคนต่างเล่น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 5 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
1. ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ตามวัยที่บ้าน	1. ใช้ช้อนตักอาหารได้เอง 2. ดื่มน้ำจากแก้วได้เอง 3. ถอดและสวมเสื้อผ้าโดยมีคนช่วยได้ 4. บอกเมื่อถึงเวลาจะขับถ่ายปัสสาวะและอุจจาระได้
2. ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ตามวัยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1. ใช้ช้อนตักอาหารได้เอง 2. ดื่มน้ำจากแก้วได้เอง 3. ถอดและสวมเสื้อผ้าโดยมีคนช่วยได้ 4. บอกเมื่อถึงเวลาจะขับถ่ายปัสสาวะและอุจจาระได้

พัฒนาการด้านสติปัญญา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 6 สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
1. รับรู้และเข้าใจความหมายได้ตามวัย	1. พยายามทำตามคำสั่ง 2. เริ่มจำชื่อวัตถุ สิ่งของได้ 3. จำจังหวะและเพลงได้
2. แสดงออกและ/หรือพูดสื่อความหมายได้	1. พูดคำต่อคำได้ 2. เลียนแบบคำพูดที่ผู้ใหญ่พูดได้ 3. ถามคำถาม “อะไร” “ทำไม” ได้ 4. เรียกชื่อและสิ่งของที่คุ้นเคยได้ 5. พูดและชี้บอกส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ 7 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	อายุ 2-3 ปี
1. ความสนใจใฝ่รู้	1. อยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ 2. ถามบ่อย ถามซ้ำ 3. เริ่มประโยคคำถาม “อะไร” 4. ชอบดูหนังสือภาพ / นิทาน 5. มีช่วงความสนใจกับของบางอย่างได้นาน 3 – 5 นาที
2. เรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ	1. เลียนแบบการกระทำ ผู้ใกล้ชิดหรือเด็กอื่น 2. พยายามเลียนเสียงต่าง
3. สำรวจโดยใช้ประสาทสัมผัส	1. สนใจ ค้นหา สำรวจสิ่งต่าง ๆ 2. ต่อภาพตัดต่อที่มีชิ้นส่วน 6-8 ชิ้นได้ 1. ชอบละเลงสีด้วยมือ

การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอายุต่ำกว่า 3 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี แบ่งการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กออกเป็น 2 ช่วงอายุ ประกอบด้วย ช่วงอายุแรกเกิด – 2 ปี เป็นแนวทางปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันโดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู และช่วงอายุ 2-3 ปี เป็นแนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้โดยพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู แต่ละช่วงจะมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ช่วงอายุ 2-3 ปี

แนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้สำหรับเด็กช่วงอายุ 2-3 ปี เน้นการจัดประสบการณ์ผ่านการเล่นตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก ทั้งนี้เด็กในช่วงนี้มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงแรก เด็กมีการพึ่งพาตัวเองและแสดงความเป็นตัวของตัวเองจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ที่ประกอบไปด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรรู้ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กช่วงอายุ 2- 3 ปี เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยจัดในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย การเรียนรู้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรรู้ ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เด็กได้ลงมือทำเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มของชีวิตและช่วงปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นรากฐานของพัฒนาการก้าวต่อไปของชีวิตแต่ละคนตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดความสามารถ แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ และความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของเด็กซึ่งส่งผลต่อช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ประสบการณ์สำคัญจะเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้านที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆรอบตัวในชีวิตของเด็กและสังคมภายนอกอันจะส่งผลทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และความสามารถพัฒนาต่อเนื่องไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ประสบการณ์สำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กนั้นพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องสนับสนุนให้เด็กมีประสบการณ์ตรงด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายการสร้างความรักความผูกพันกับคนใกล้ชิดการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆรอบตัวและการรู้จักใช้ภาษาสื่อความหมาย ดังนั้นการฝึกทักษะต่างๆต้องให้เด็กมีประสบการณ์สำคัญผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่นให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเรียนแบบลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือทำจริงการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งของบุคคล และธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นจะต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดำเนินการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่างๆ การนอนหลับพักผ่อน การดูแลสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย

1. การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆของร่างกายตามจังหวะดนตรี
2. การเล่นออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างอิสระ
3. การเคลื่อนไหวและการทรงตัว
4. การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท

5. การเล่นเกมเล่นสัมผัส
6. การวาด
7. การปั้น
8. การเขียนขีดเขียน
- 9 การฉีก
10. การตัดปะ
11. การดูแลความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว
12. การรักษาความปลอดภัย

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้าน อารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้เด็กรู้สึกเป็นที่รัก อบอุ่น มั่นคง เกิดความรู้สึกปลอดภัยไว้วางใจซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย

1. การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง
2. การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข
3. การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก
4. การเล่นอิสระ
5. การเล่นบทบาทสมมุติ
6. การชื่นชมธรรมชาติ
7. การเพาะปลูกอย่างง่าย
8. การเลี้ยงสัตว์
9. การฟังนิทาน
10. การร้องเพลง
11. การท่องคำคล้องจอง
12. การทำกิจกรรมต่างคามความสนใจ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัวในชีวิตประจำวันได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคม เด็กมีโอกาสได้เล่น และทำกิจกรรมกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่เด็กวัยเดียวกันหรือต่างวัย เพศเดียวกันหรือต่างเพศอย่างสม่ำเสมอ

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย

1. การช่วยเหลือตัวเองในกิจวัตรประจำวันตามวัย
2. การเล่นอย่างอิสระ
3. การเล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น
4. การแบ่งปันหรือการให้
5. การอดทนรอคอยตามวัย
6. การใช้ภาษาบอกความต้องการ
7. การออกไปเล่นนอกบ้าน

8. การไปเล่นที่สาธารณะ
9. การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนาสถาน

1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับการเรียนรู้ต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และการเคลื่อนไหว ได้พัฒนาการใช้ภาษาการสื่อความหมายความคิด รู้จักสังเกตลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัสจดจำเรียกชื่อต่างๆรอบตัว

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย

1. การตอบคำถามจากการคิด
2. การเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม
3. การเรียงลำดับเหตุการณ์
4. การยืดหยุ่นความคิดตามวัย
6. การจดจ่อใส่ใจ
7. การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีสันและรูปทรงที่แตกต่างกัน
8. การฟังเสียงต่างๆรอบตัว
9. การฟังนิทานหรือเรื่องราวสั้นๆ
10. การพูดบอกความต้องการเล่าเรื่องราว
11. การสำรวจและการทดลองอย่างง่ายๆ
12. การคิดวางแผนที่ไม่ซับซ้อน
13. การคิดตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในเรื่องที่ง่ายๆด้วยตนเอง
14. การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

2. สารที่ควรเรียนรู้ สารที่จะให้เด็กอายุ 2-3 ปี เรียนรู้ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเองเป็นลำดับแรก แล้วจึงขยายไปสู่เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อและเพศของตนเอง การเรียกชื่อส่วนต่างๆของใบหน้าและร่างกาย การดูแลตนเองเบื้องต้นโดยมีผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือ การล้างมือการขับถ่าย การรับประทานอาหาร การถอดและใส่เสื้อผ้า

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลภายในครอบครัวและบุคคลภายนอกครอบครัว การรู้จักเรียกชื่อหรือสรรพนามแทนตัวของญาติหรือผู้เลี้ยงดูวิธีการปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การทักทายด้วยการไหว้การเล่นกับพี่น้องในบ้าน การไปเที่ยวตลาดและสถานที่ต่างๆในชุมชน การเล่นที่สนามเด็กเล่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการสำรวจสิ่งต่างๆในธรรมชาติรอบตัว เช่น สัตว์ พืช ดอกไม้ ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเล่นน้ำ เล่นทราย การเลี้ยงสัตว์ต่างๆที่ไม่เป็นอันตรายการเล่นในสวน การเพาะปลูกอย่างง่าย

2.4 สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว การเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่ายของสิ่งต่างๆที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด ผิวสัมผัส กำหนดเวลาเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอูนไธรัก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองชน จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย (สำหรับเด็ก 2-3 ปี) โดยแบ่งออกเป็น ๒ ภาคเรียน ใน ๑ ปีการศึกษา คือ

รายละเอียดสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	1-2	แรกเริ่มประทับใจ	
	3	เด็กดีมีวินัย	
	4	อวัยวะและการดูแลรักษา	
	5	กินดีอยู่ดีมีความสุข	
	6	ขยับกายสบายชีวี	
	7	ปลอดภัยไว้ก่อน	
	8	หนูน้อยนักสัมผัส	
	9	หนูน้อยน่ารัก	
	10	หนูทำได้	
2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อม	11	บ้านแสนสุข	
	12	ครอบครัวสุขสันต์	
	13	บ้านเรือนเคียงกัน	
	14	โรงเรียนของฉัน	
	15	ชุมชนน่าอยู่	
	16	จังหวัดของเรา	
	17	อาชีพในฝัน	
	18	สมาชิกประเทศอาเซียน	
	19	บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน	
	20	หนูน้อยช่างสงสัย	
3. เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว	21	สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต	
	22	ฤดูหนาว	
	23	กลางวัน กลางคืน	
	24	สัตว์โลกน่ารัก	
	25	ต้นไม้แสนรัก	
	26	โลกของแมลง	
	27	ผัก ผลไม้	
	28	ข้าวมหัศจรรย์	
	29	โลกสวยด้วยมือเรา	

รายละเอียดสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก	30	เรารักประเทศไทย	
	31	ปลอดภัยในยานพาหนะ	
	32	สาระแห่งสีสัน	
	33	สร้างฝันนักคิด	
	34	วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์	
	35	การสื่อสารไร้พรมแดน	
	36	ท่องแดนอาเซียน	
	37	เรียนรู้วัฒนธรรม	
	38	ผู้นำพอเพียง	
	39	หนูน้อยดาวพิเศษ	
	40	หนูน้อยช่างสังเกต	

รายละเอียดประกอบสาระการเรียนรู้ที่ 5 วันสำคัญ

ลำดับ ที่	หน่วยการเรียนรู้	ตัวอย่างวันสำคัญต่าง ๆ	หมายเหตุ
1.	วันสำคัญทางศาสนาพุทธ	1.วันมาฆบูชา 2.วันวิสาขบูชา 3.วันอาสาฬหบูชา 4.วันเข้าพรรษา 5.วันออกพรรษา 6.วันพระ ฯลฯ	
	วันสำคัญทางศาสนาคริสต์	1.วันคริสต์มาส ฯลฯ	
2	วันสำคัญของชาติ	1.วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (วันพ่อ) 2.วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ - พระบรมราชินีนาถ (วันแม่) 3.วันปิยมหาราช 4.วันรัฐธรรมนูญ	
3	วันสำคัญของท้องถิ่น	1.วันลอยกระทง 2.วันสงกรานต์ 3. วันงานประเพณีบุญบั้งไฟ 4. วันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่	
4.	วันสำคัญอื่นๆ	1. วันเด็กแห่งชาติ 2. วันครู	

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย

สัปดาห์ที่ ๑-๒ แรกประทับใจ

๑. ชื่อเล่นของเด็ก
๒. ชื่อเล่นของเพื่อน
๓. ชื่อเล่นคุณครูประจำชั้น
๔. ชื่อโรงเรียน ชั้นเรียน
๕. สถานที่ตั้งของโรงเรียน (ชุมชน)

สัปดาห์ที่ ๓ เด็กดีมีวินัย

๑. ของใช้ส่วนตัวเด็ก
๒. สัญลักษณ์ประจำตัว
๓. การเก็บของเข้าที่
๔. การปฏิบัติตนในการใช้ห้องน้ำ
๕. การปฏิบัติตนตามข้อตกลงของห้องเรียน

สัปดาห์ที่ ๔ อวัยวะและการดูแล

๑. หน้าที่และการดูแลรักษาตา
๒. หน้าที่และการดูแลรักษาหู
๓. หน้าที่และการดูแลรักษาจมูก
๔. หน้าที่และการดูแลรักษาปาก
๕. หน้าที่และการดูแลรักษามือ เท้า

สัปดาห์ที่ ๕ กินดี อยู่ดี มีสุข

๑. อาหารดีมีประโยชน์
๒. ความสำคัญของการรับประทานอาหาร
๓. การล้างมือ
๔. การแปรงฟัน
๕. สุขนิสัยในการขับถ่าย

สัปดาห์ที่ ๖ ขยับกายสบายชีวิ

๑. ประโยชน์ของการพักผ่อน
๒. ประโยชน์ของการออกกำลังกาย
๓. การปฏิบัติตนในการออกกำลังกายและการพักผ่อน
๔. ประเภทของการออกกำลังกาย
๕. การเล่นเครื่องเล่นสนาม

สัปดาห์ที่ ๗ ปลอดภัยไว้ก่อน

๑. ความปลอดภัยในการเล่น
๒. ความปลอดภัยในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและของมีคม
๓. ความปลอดภัยในการใช้ยา
๔. ความปลอดภัยบนท้องถนน
๕. ความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่น

สัปดาห์ที่ ๘ หนูน้อยนักสัมผัส

๑. การมองเห็น
๒. การดมกลิ่น

๓. การไต่ยืน
๔. การชิมรส
๕. การสัมผัส

สัปดาห์ที่ ๙ หนูน้อยน่ารัก

๑. มารยาทในการรับประทานอาหาร
๒. มารยาทในการฟัง พูด
๓. มารยาทในการเดินผ่านผู้ใหญ่
๔. การนั่งอย่างถูกต้อง
๕. การนอนอย่างถูกต้อง

สัปดาห์ที่ ๑๐ หนูทำได้

๑. มารยาทในการไหว้ผู้ใหญ่
๒. มารยาทในการกราบผู้ใหญ่
๓. มารยาทในการกราบพระ
๔. มารยาทในการรับของ ส่งของ
๕. มารยาทในการเดิน

สัปดาห์ที่ ๑๑ บ้านแสนสุข

๑. ความหมายของบ้าน
๒. พื้นที่รอบบ้าน
๓. ประเภทของบ้าน
๔. ห้องภายในบ้าน
๕. การรักษาความสะอาดบ้าน

สัปดาห์ที่ ๑๒ ครอบครัวสุขสันต์

๑. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว
๒. หน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัว
๓. การปฏิบัติตนที่ดีต่อบุคคลในครอบครัว
๔. การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว
๕. สิ่งที่เป็นต่อบุคคลในครอบครัว

สัปดาห์ที่ ๑๓ บ้านเรือนเคียงกัน

๑. ชื่อเพื่อนบ้าน
๒. การปฏิบัติตนต่อเพื่อนบ้าน
๓. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๔. การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน
๕. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สัปดาห์ที่ ๑๔ โรงเรียนของฉัน

๑. ชื่อโรงเรียน ตราสัญลักษณ์ของโรงเรียน
๒. อาคาร สถานที่ในโรงเรียน
๓. บุคคลในโรงเรียน
๔. การปฏิบัติตนภายในโรงเรียน
๕. การดูแลรักษาสถานที่ต่างๆภายในโรงเรียน

สัปดาห์ที่ ๑๕ ชุมชนน่าอยู่

๑. ชื่อชุมชน
๒. ความสำคัญของสถานที่ในชุมชน
๓. การร่วมกิจกรรมในชุมชน
๔. การมีส่วนร่วมในชุมชน
๕. การดูแลสาธารณะสมบัติที่ใช้ร่วมกันในชุมชน

สัปดาห์ที่ ๑๖ จังหวัดของเรา

๑. ชื่อและสถานที่ตั้ง
๒. ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด
๓. อาชีพและอาหารพื้นเมืองของจังหวัด
๔. สถานที่สำคัญของจังหวัด
๕. ศาสนาและประเพณีท้องถิ่น

สัปดาห์ที่ ๑๗ อาชีพในฝัน

๑. ชื่ออาชีพ
๒. การแต่งกายของแต่ละอาชีพ
๓. สถานที่ใช้ปฏิบัติงาน
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ
๕. ความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพ

สัปดาห์ที่ ๑๘ สมาชิกประเทศอาเซียน

๑. ชื่อประเทศ และธงชาติประเทศสมาชิกอาเซียน
๒. ดอกไม้ประจำชาติสมาชิกอาเซียน
๓. ต้นไม้ประจำชาติสมาชิกอาเซียน
๔. สัตว์ประจำชาติสมาชิกอาเซียน
๕. เพลงประจำชาติประเทศสมาชิกอาเซียน

สัปดาห์ที่ ๑๙ บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน

๑. สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว
๒. อาชีพและสินค้าเศรษฐกิจ
๓. ฤดูกาล
๔. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. พิบัติภัยและภัยธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ ๒๐ หนูน้อยช่างสงสัย (ทบทวน/ประเมินพัฒนาการ)

หน่วยที่ ๒๑ สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต

๑. ชื่อสิ่งมีชีวิต
๒. ชื่อสิ่งไม่มีชีวิต
๓. ลักษณะของสิ่งมีชีวิต
๔. ลักษณะของไม่มีชีวิต
๕. ประโยชน์และโทษของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต

หน่วยที่ ๒๒ ฤดูกาล

๑. ชื่อฤดูกาล
๒. ฤดูร้อน

๓. ฤดูฝน
๔. ฤดูหนาว
๕. การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฤดูกาล

หน่วยที่ ๒๓ กลางวัน กลางคืน

๑. ความหมายของกลางวัน กลางคืน
๒. กิจวัตรช่วงเวลากลางวัน
๓. กิจวัตรช่วงเวลากลางคืน
๔. การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน
๕. การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน

หน่วยที่ ๒๔ สัตว์โลกน่ารัก

๑. ประเภทของสัตว์เลี้ยง
๒. รูปร่างลักษณะของสัตว์เลี้ยง
๓. อาหารของสัตว์เลี้ยง
๔. ที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยง
๕. ประโยชน์ โทษและการดูแลสัตว์เลี้ยง

หน่วยที่ ๒๕ ต้นไม้แสนรัก

๑. รูปร่าง ลักษณะของต้นไม้
๒. ส่วนประกอบของต้นไม้
๓. การปลูกต้นไม้
๔. การดูแลรักษาต้นไม้
๕. ประโยชน์และโทษของต้นไม้

หน่วยที่ ๒๖ โลกของแมลง

๑. ชื่อของแมลง
๒. ประเภทของแมลง
๓. ส่วนประกอบของแมลง
๔. ที่อยู่อาศัยของแมลง
๕. การป้องกันตนเองจากแมลงที่มีพิษ

หน่วยที่ ๒๗ ผัก ผลไม้

๑. ชนิดของผัก
๒. ลักษณะและสีของผัก
๓. ชื่อของผลไม้
๔. รูปร่าง ลักษณะและสีของผลไม้
๕. วิธีการรับประทานผักและผลไม้

หน่วยที่ ๒๘ ข้าวมหัศจรรย์

๑. ชนิดของข้าว
๒. รูปร่างลักษณะของเมล็ดข้าวเปลือก
๓. รูปร่างลักษณะของเมล็ดข้าวสาร
๔. ประโยชน์ของข้าว
๕. การดูแลและเก็บรักษาข้าว

หน่วยที่ ๒๙ โลกสวยด้วยมือเรา

๑. ความหมายประเภทของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ
๒. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
๓. การดูแลสิ่งแวดล้อม
๔. ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อม
๕. โทษของสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ ๓๐ เรารักประเทศไทย

๑. ธงชาติไทย
๒. การแต่งกาย (ชุดประจำชาติ)
๓. การขับร้องเพลงชาติไทย
๔. คำทักทาย
๕. ชนิดของอาหารไทย

หน่วยที่ ๓๑ ปลอดภัยในยานพาหนะ

๑. ความหมายของยานพาหนะ
๒. ประเภทของยานพาหนะ
๓. ชื่อของยานพาหนะ
๔. วิธีเลือกใช้อยานพาหนะที่เหมาะสม
๕. อันตรายจากยานพาหนะ

หน่วยที่ ๓๒ สารแห่งสีสัน

๑. ชื่อสี
๒. ประเภทของสี
๓. สีที่ได้จากธรรมชาติ
๔. แม่สี
๕. การเลือกใช้สีอย่างปลอดภัย

หน่วยที่ ๓๓ สร้างฝันนักคิด

๑. เรียนรู้เรื่องจำนวน ๑-๕
๒. การวัด เปรียบเทียบสิ่งของ ๒ สิ่ง
๓. เรขาคณิต (บอกทิศทางและตำแหน่ง)
๔. เวลา
๕. ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (การแก้ปัญหา)

หน่วยที่ ๓๔ วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์

๑. ของเล่นที่อยู่รอบตัว
๒. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน
๓. การจม การลอยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ในการสังเกต (ชั่ง ตวง วัด)
๔. แรงดึงดูดของแม่เหล็กพลังงาน ในชีวิตประจำวัน (แหล่งกำเนิดเสียง)
๕. การสังเกตดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว

หน่วยที่ ๓๕ การสื่อสารไร้พรมแดน

๑. ความหมายของการสื่อสาร
๒. อุปกรณ์สำหรับการสื่อสาร
๓. การติดต่อสื่อสารด้วยอุปกรณ์ต่างๆ

๔. ประโยชน์ของการสื่อสาร

๕. ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

หน่วยที่ ๓๖ ท้องแดนอาเซียน

๑. จงอาเซียน

๒. ตราสัญลักษณ์อาเซียน

๓. คำขวัญอาเซียน

๔. เพลงอาเซียน

๕. ภาษาอาเซียน

หน่วยที่ ๓๗ เรียนรู้วัฒนธรรม

๑. ศาสนาและวันสำคัญ

๒. ชุดแต่งกายประจำชาติ

๓. อาหารประจำชาติ

๔. ภาษา/ประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติ

๕. การละเล่น/การแสดงและนิทานประจำชาติ

หน่วยที่ ๓๘ ผู้นำพอเพียง

๑. ความพอประมาณ

๒. ความมีเหตุผล

๓. ความรอบรู้

๔. มีภูมิคุ้มกันที่ดี

๕. คุณธรรมความดี

หน่วยที่ ๓๙ หนูน้อยตาวิเศษ

๑. ประเภทของขยะ

๒. การคัดแยกขยะ

๓. การกำจัดขยะที่ถูกต้อง

๔. ประโยชน์และโทษของขยะ

๕. การป้องกันและลดการทิ้งขยะ

สัปดาห์ที่ ๔๐ หนูน้อยช่างสงสัย (ทบทวน/ประเมินพัฒนาการ)

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่าสามปีเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์ตรงได้พัฒนาทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาสามารถจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

1. อบรมเลี้ยงดูเด็กและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ
2. ตระหนักและสนับสนุนสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับ
3. ปฏิบัติตนต่อเด็กด้วยความรักความเข้าใจและใช้เหตุผล
4. ส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสมดุลครบทุกด้าน
5. ปลูกฝังระเบียบวินัยคุณธรรมและวัฒนธรรมไทย
6. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถและการเรียนรู้ของเด็ก
7. สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก
8. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเพื่อต่อการเรียนรู้เด็ก
9. ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ
10. ประสานความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองผู้เลี้ยงดูสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่าสามปีมีแนวทางดังนี้

1. ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล
2. สร้างบรรยากาศของความรักความอบอุ่นและความไว้วางใจและความมั่นคงทางอารมณ์ให้กับเด็ก

ในวิถีชีวิตประจำวัน

3. จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้เลือกลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆรอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย

5. จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาดหลากหลายปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้านรวมถึงมีพื้นที่ในการเล่นน้ำเล่นทราย

6. จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติสมกับวัยและพัฒนาการของดีคือที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์หลีกเลี่ยงการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงเด็ก

7. จัดรวบรวมข้อมูลและติดตามการเจริญเติบโตพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

8. จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้พ่อแม่ครอบครัวสถานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผนการสนับสนุนคือการเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการเด็ก

สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กต้องทำความเข้าใจนวัตกรรมนั้น ๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้ว นวัตกรรมส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม ต่อไปนี้คือตัวอย่างนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทในการศึกษาระดับปฐมวัย

การสอนตามแนวคิด วอลดอร์ฟ (Waldorf) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือ ช่วยให้มีมนุษย์บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีสังคมที่สมบูรณ์ โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึก เน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทำจากธรรมชาติ

การสอนตามแนวคิด โจฮานน์ ไฮน์ริค เปสตาลอซซี การจัดประสบการณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอุ่นไอรักได้นำหลักการจัดการศึกษาของ โจฮานน์ ไฮน์ริค เปสตาลอซซี คือ การสอนเด็กควรคำนึงถึง

ธรรมชาติและความพร้อมของเด็กเป็นหลัก นอกจากนั้นยังจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความพร้อมความสนใจความต้องการในอัตราการเรียนรู้

การจัดกิจกรรม 6 กิจกรรม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)
3. กิจกรรมสร้างสรรค์
4. กิจกรรมเสรี
5. กิจกรรมกลางแจ้ง
6. เกมการศึกษา

กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่ให้ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะ อย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ รู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบไปด้วย

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน
2. การเคลื่อนไหวอิสระ
3. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
4. การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ
5. การเคลื่อนไหวตามข้อตกลง
6. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
7. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
8. การเคลื่อนไหวเป็นคู่
9. การทำท่าทางประกอบเพลง
10. การทำท่าทางตามความหมายของเพลง
11. การเป็นผู้นำและผู้ตาม
12. การเป็นผู้นำและผู้ตาม
13. การร้องเพลง ฯลฯ

การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดให้สัมพันธ์กับเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ผู้ดูแลเด็กต้องการให้เด็กเรียนรู้ และควรจัดกิจกรรมนี้อย่างน้อยวันละประมาณ 15 – 20 นาที ก่อนสิ้นสุดกิจกรรมทุกครั้งควรให้เด็กได้พัก เช่น นอน นั่งฟังเพลงเบา ๆ ฯลฯ

จุดประสงค์

1. ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
2. กล้าแสดงออกและมีวิธีคิดเริ่มสร้างสรรค์
3. เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. รู้จักปรับตัวเมื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
5. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วัสดุอุปกรณ์

1. เครื่องประกอบจังหวะ เช่น รำมะนา กลอง กรับ ฉิ่ง ฯลฯ
2. แถบบันทึกเสียงเพลง เครื่องเล่นเทป
3. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น ห่วงหอย แถบผ้า ถุงทราย ฯลฯ

กิจกรรม

1. ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจอง และเคลื่อนไหวตามบทเพลง คำกลอน คำคล้องจอง
2. เคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น เดิน วิ่ง กระโดด ฯลฯ ตามสัญญาณนัดหมายหรือตามจังหวะเพลง
3. เคลื่อนไหวอิสระตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้มากที่สุด ขณะเดียวกันให้คำนึงถึงการใช้พื้นที่ ระดับและจังหวะในขณะเคลื่อนไหวของร่างกาย
4. เล่นเครื่องเล่นดนตรีง่าย ๆ ประเภทเคาะ เช่น กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ และเคลื่อนไหวประกอบ
5. ให้เด็กเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบในการเคลื่อนไหว เช่น ห่วง แถบผ้า ถุงทราย ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. สร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนาน และมีความเป็นกันเอง
2. ไม่บังคับถ้าเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ควรให้เวลา และให้โอกาสจนกว่าเด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม
3. ควรให้เด็กได้แสดงออกอย่างทั่วถึง

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวแผนการจัดประสบการณ์
2. เพื่อให้เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู และครูจะได้ดูแลพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด
3. เพื่อให้เด็กได้ฝึกความมีระเบียบวินัย มารยาทในการฟัง พูด และลักษณะนิสัยที่ดี

ลักษณะการจัดเนื้อหา

เป็นการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแบบบูรณาการโดยจัดเป็นหน่วยการสอนประจำสัปดาห์ แบบบูรณาการตลอดปีการศึกษา โดยให้ครอบคลุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หากแยกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะได้ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

บทบาทและหน้าที่ของครู

ก่อนจัดประสบการณ์ ครูจะต้องศึกษาการทำแนวทางในการจัดประสบการณ์นี้อย่างละเอียดเพื่อได้แนวทางในการจัดเตรียมประสบการณ์ให้กับเด็ก และจัดเตรียมสื่อการจัดประสบการณ์ที่ได้เสนอแนะไว้อย่างครบถ้วน เพื่อที่จะทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์อย่างใดก็ตาม ครูอาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น

การจัดประสบการณ์เนื้อหาให้เด็กต้องจัดกิจกรรมให้เด็กสนใจ เช่น

1. ทักษะศึกษาตามแหล่งเรียนรู้
2. การเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ
3. การเล่าประสบการณ์ตามเนื้อหาต่าง ๆ
4. การอภิปราย ชักถาม
5. การสนทนา ตอบคำถาม
6. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
7. การทดลอง
8. การอธิบายสิ่งต่าง ๆ
9. ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน
10. การแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง
11. การแสดงบทบาทสมมติ

12. การลงมือปฏิบัติจริง
13. การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5
14. การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
15. การนับจำนวน เพิ่ม ลด
16. การเปรียบเทียบเวลา
17. การจำแนกเปรียบเทียบ
18. การเล่นนิทาน
19. การร้องเพลง ฯลฯ

กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเสรี

จุดมุ่งหมายของการจัดศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมเสรี

ศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมเสรีมีความมุ่งหมายที่สำคัญโดยเฉพาะ ดังนี้

1. ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ด้วยการประกอบกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และสนองความต้องการของเด็กในการเล่นที่แฝงไว้ซึ่งการศึกษา
2. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลอง คิดค้นคว้า และสร้างสรรค์ด้วยความสนุกและเพลิดเพลินแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องวิตกกังวล
3. ฝึกทักษะการเตรียมความพร้อมด้านประสาทสัมผัสทางตาและมือเกิดพัฒนาการทางการตัดสินใจ การมีเหตุผล ภูษนาต จํานวนสี และรูปลักษณะ ทั้งช่วยฝึกเขาวนปัญญา อันเป็นทางนำหรือเตรียมเด็กไปสู่ การอ่าน และการเขียนในโอกาสต่อไป
4. ฝึกเด็กให้ทำงานเป็นกลุ่ม เรียนรู้สิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนและเพื่อนภายในสังคม เล็ก ๆ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ฝึกให้รู้จักประหยัดวัสดุการศึกษา ฝึกเด็กให้รู้จักการเล่นเครื่องเล่น การเก็บรักษาอุปกรณ์เครื่อง เล่น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยและครบถ้วน
6. ให้เป็นวิธีการที่เด็ก ๆ ได้รับความรัก ความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดู และการปกป้องให้เกิดความปลอดภัยที่จะอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข
7. ให้เป็นวิธีการช่วยส่งเสริมเด็ก ๆ ได้รับความพัฒนาการทางอารมณ์จิตใจและร่างกาย สติปัญญา และ สังคม ครบถ้วนพร้อมในโอกาสเดียวกัน
8. ให้เป็นวิธีการช่วยให้ครูทราบปัญหา ความคับข้องใจเด็ก ทำให้ครูสามารถหาวิธีช่วยคลี่คลาย ปัญหาแก่เด็กได้
9. เป็นวิธีการปูพื้นฐานประสบการณ์ และความรู้ ให้เด็กมีความพร้อมสามารถช่วยตนเองได้ถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของเด็ก พร้อมทั้งจะศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างเป็นสุข
10. ให้เป็นวิธีที่ช่วยให้ครูทราบความสนใจเป็นพิเศษของเด็ก และสามารถประเมินผลพัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนได้ พร้อมทั้งจะรายงานลงในสมุดรายงานประจำวันเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
11. ให้มีวิธีการช่วยให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอ ในการที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สํารวจแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ และคิดค้น สร้างสรรค์ อุปกรณ์ใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อส่งเสริมความพร้อมให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น
12. ให้เป็นวิธีการช่วยลดการสูญเปล่าทางการศึกษา ให้ปัญหาเด็กเรียนช้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลดลง ซึ่งในแผนการจัดประสบการณ์ได้เสนอแนะกิจกรรมไว้ทุกวัน ๆ ละ 13 ศูนย์ โรงเรียนควรจัดอย่างน้อย 6 ศูนย์ และให้เด็กได้เรียนรู้ในแต่ละวัน อย่างน้อยวันละ 2 ศูนย์

กิจกรรมกลางแจ้ง

จุดมุ่งหมายของการจัดทำกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

1. เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกายกลางแจ้งซึ่งจะช่วยให้เด็กมีสุขภาพดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา มือกับเท้า
3. เพื่อเป็นการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม สติปัญญา และจินตนาการของเด็ก

ลักษณะการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง

1. การละเล่นพื้นเมือง
2. เกมต่าง ๆ
3. การเล่นบ้านจำลอง
4. การเล่นทราย
5. การเล่นน้ำ
6. การเล่นเครื่องเล่นสนาม
7. การเดินทรงตัวบนกระดาน
8. การเดินตามแนว
9. การเดินถอยหลัง
10. การรับ – ส่ง บอล
11. การขว้างบอลไกล
12. การเตะบอลเข้าประตู
13. การกลิ้งบอลกระทบเป้า
14. การปาเป้า
15. การโหนตัว ฯลฯ

บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรม การเล่นกลางแจ้ง

การออกกำลังกายของเด็ก ๆ นั้น ได้แก่ การวิ่ง การกระโดด การม้วนหน้า ม้วนหลัง การกลิ้ง การปีนป่าย การวิ่งแข่ง การลาก การเข็น เป็นต้น ในการเล่นนั้น บางอย่าง จำเป็นต้องมีสื่อประกอบด้วย แต่บางอย่างไม่จำเป็นต้องมีสื่อก็ได้ แต่ผู้ดูแลเด็กจะต้องเตรียมตัวเพื่อจัดกิจกรรมให้เด็ก บทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กที่ควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง คือ

1. หากจะให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม ผู้ดูแลเด็กจะต้องทำการตรวจสอบเครื่องเล่นนั้นว่าอยู่ในสภาพเรียบร้อยหรือไม่ หรือจะเป็นอันตรายต่อเด็กหรือไม่
2. ผู้ดูแลเด็ก จะต้องแนะนำการเล่นที่ถูกต้องวิธี ปลอดภัยให้กับเด็กทุกครั้งจึงให้เล่น
3. ผู้ดูแลเด็กจะต้องฝึกระเบียบวินัยให้เด็กทุกครั้งที่มีการเล่นกลางแจ้ง
4. ปล่อยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ โดยผู้ดูแลเด็กคอยดูแลอย่างใกล้ชิด
5. เมื่อเลิกเล่นแล้ว เก็บสิ่งของให้เข้าที่ และทำความสะอาดบริเวณที่เล่นให้เรียบร้อยทุกครั้ง
6. ให้เด็กทำความสะอาดร่างกายพร้อมทั้งแต่งกายให้เรียบร้อยทุกครั้งหลังจากเลิกเล่นกลางแจ้งแล้ว

เกมการศึกษา

เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ฝึกการสังเกต พัฒนาการกระบวนการคิด และเกิดความคิดรวบยอด เกมการศึกษามีกฎ กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น เกมการจับคู่สิ่งที่เหมือนกัน เกมการแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เกมการเรียงลำดับเกมการสังเกตรายละเอียดของภาพ เกมการหาความสัมพันธ์ ฯลฯ

เกมการศึกษาที่จัดให้เด็กเล่นควรเริ่มจากง่ายไปหายาก จากภาพไปสู่รูปทรงและสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนขึ้น เมื่อครูให้เด็กเล่นเกมใหม่ควรแนะนำวิธีการเล่น และเมื่อเล่นเสร็จครูควรตรวจสอบความถูกต้อง บางเกมเด็กอาจตรวจสอบคำถามได้ด้วยตนเอง

เกมการศึกษานี้ครูสามารถผลิตได้ด้วยตนเองอย่างง่าย ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้เด็กเล่นเกมการศึกษาเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อยทุกวัน โดยอาจจัดวางไว้ให้เด็กเลือกเล่นทบทวนตามความต้องการนอกเหนือจากเวลาที่กำหนด

วัตถุประสงค์

1. รู้จักสังเกต เปรียบเทียบ และจำแนก
2. ส่งเสริมการคิด หาเหตุผล และการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. ส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
4. ส่งเสริมการเล่นร่วมกัน

ตัวอย่างเกมการศึกษา

เกมจับคู่

เกมจับคู่ภาพหรือสิ่งของ สามารถแบ่งได้หลายแบบ เช่น

- จับคู่ที่เหมือนกันทุกประการ
- จับคู่ภาพกับเงาของสิ่งเดียวกัน
- จับคู่ภาพกับโครงร่างของสิ่งเดียวกัน
- จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก
- จับคู่ภาพเต็มกับภาพที่แยกเป็นส่วน ๆ

เกมการแยกประเภท จัดหมวดหมู่ (แผนภาพเกมการแยกประเภท จัดหมวดหมู่)

เกมการเรียงลำดับ (แผนภาพเกมการเรียงลำดับ)

เกมการสังเกตรายละเอียดของภาพเช่น เกมการตัดต่อ (จำนวนชิ้น ตามความเหมาะสมของวัยผู้เล่น)

เกมลอตโต (แผนภาพลอตโต)

เกมหาความสัมพันธ์ เช่น เกมตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม) เกมอุปมาอุปไมย, เกมหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็น ประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าจึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๑.ความสะอาด ความปลอดภัย
- ๒.ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
- ๓.ความสะดวกในการทำกิจกรรม
- ๔.ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
- ๕.ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
- ๖.บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดตั้งคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบรู้ มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

๑. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- ๑.๑ ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- ๑.๒ ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- ๑.๓ ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- ๑.๔ ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
- ๑.๕ ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

๒. พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

๓. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุ อุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ ๖๐ นาทีการจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๓.๑ ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓-๕ มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง
- ๓.๒ ควรได้มีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก
- ๓.๓ ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการจำลองการเกิดผีเสื้อลงไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
- ๓.๔ ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น
- ๓.๕ ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

บริเวณสนามเด็กเล่น ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

สนามเด็กเล่น มีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน หินทราย หญ้า พื้นที่เหมาะสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้มีร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง **บริเวณธรรมชาติ** ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษา มีไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท ๒ มิติ และ/หรือ ๓ มิติ ที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆให้ครบทุกด้านสื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก **สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และ สัญลักษณ์** ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ตัวอย่างสื่อประกอบการจัดกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมเสรี /การเล่นตามมุม

๑. มุมบทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่น ดังนี้

๑.๑ มุมบ้าน

- ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็ก หรือของจำลอง เช่น เตา กระทะ ครก กาน้ำ เขียง มีดพลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง ฯลฯ
- เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา
- เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง กระຈกขนาดเห็นเต็มตัว หวี ตลับแป้ง ฯลฯ
- เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้าผู้ใหญ่ชายและหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ใช้แล้ว ฯลฯ
- โทรศัพท์ เตารีดจำลอง ที่รีดผ้าจำลอง
- ภาพถ่ายและรายการอาหาร

๑.๒ มุมหมอ

- เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษาผู้ป่วย เช่น หูฟัง เสื้อคลุมหมอ ฯลฯ
- อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

๑.๓ มุมร้านค้า

- กล่องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ใช้แล้ว
- อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

๒. มุมบล็อก

- ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปทรงต่างๆกัน จำนวนตั้งแต่ ๕๐ ขึ้นขึ้นไป
- ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ
- ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้อาจเป็นชั้น ลังไม้หรือพลาสติก แยกตามรูปทรง ขนาด

๓. มุมหนังสือ

- หนังสือภาพนิทาน สมุดภาพ หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้น ๆ พร้อมภาพ
- ชั้นหรือที่วางหนังสือ
- อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื้อ พรม หมอน ฯลฯ
- สมุดเขียนยืมหนังสือกลับบ้าน
- อุปกรณ์สำหรับการเขียน
- อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเล่นเทป ตลับเทปนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง ฯลฯ

๔. มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา

- วัสดุต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่าง ๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง ฯลฯ

๕. มุมอาเซียน

- ธงของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน
- คำกล่าวทักทายของแต่ละประเทศ
- ภาพการแต่งกายประจำชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน

กิจกรรมสร้างสรรค์ ควรมีวัสดุ อุปกรณ์ ดังนี้

๑. การวาดภาพและระบายสี

- สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
- พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ ๑๒)
- กระดาษ
- เสื้อคลุม หรือผ้ากันเปื้อน

๒. การเล่นกับสี

- การเป่าสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
- การหยดสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ
- การพับสี มี กระดาษ สีน้ำ พู่กัน
- การเทสี มี กระดาษ สีน้ำ
- การละเลงสี มี กระดาษ สีน้ำ แป้งเปียก

๓. การพิมพ์ภาพ

- แม่พิมพ์ต่าง ๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย ฯลฯ
- แม่พิมพ์จากวัสดุอื่น ๆ เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายาง ฯลฯ
- กระดาษ ผ้าเช็ดมือ สีโปสเตอร์ (สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ)

๔. การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่าง ๆ ไม้ขนาดแบ่ง ฯลฯ

๕. การพับ ฉีก ตัดปะ เช่น กระดาษ หรือวัสดุอื่น ๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็ก

ปลายมน กาวน้ำหรือแป้งเปียก ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๖. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่าง ๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไหม กาว กรรไกร สี ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ

๘. การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ฯลฯ

๙. การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ พลาสติกชิ้นเล็ก ๆ รูปทรงต่าง ๆ ผู้เล่นสามารถนำมาต่อเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการ

๑๐. การสร้างรูป เช่น จากกระดานปักหมุด จากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือก ผูกตั้งให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ เกมการศึกษา ตัวอย่างสื่อประเภทเกมการศึกษามีดังนี้

๑. เกมจับคู่

- จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน
- จับคู่ภาพเงา
- จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก

- จับคู่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ใช้คู่กัน
- จับคู่ภาพส่วนเติมกับส่วนย่อย
- จับคู่ภาพกับโครงร่าง
- จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
- จับคู่ภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน
- จับคู่ภาพที่ซ้อนกัน
- จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม
- จับคู่ภาพที่สมมาตรกัน
- จับคู่แบบอุปมาอุปไมย
- จับคู่แบบอนุกรม

๒. เกมภาพตัดต่อ

- ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ผลไม้ ผัก ฯลฯ

๓. เกมจัดหมวดหมู่

- ภาพสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาจัดเป็นพวก ๆ
- ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน
- ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต

๔. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)

- โดมิโนภาพเหมือน
- โดมิโนภาพสัมพันธ์

๕. เกมเรียงลำดับ

- เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
- เรียงลำดับขนาด

๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (ลือตโต้)

๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

๘. เกมพื้นฐานการบวก

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า ฯลฯ
๒. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ลูกโลก ตุ๊กตาสัตว์ ฯลฯ
๓. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ ฯลฯ
๔. สื่อเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์

กิจกรรมกลางแจ้ง ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. เครื่องเล่นสนาม เช่น เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน ฯลฯ
๒. ที่เล่นทราย มีทรายละเอียด เครื่องเล่นทราย เครื่องตวง ฯลฯ
๓. ที่เล่นน้ำ มีภาชนะใส่น้ำหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อนพลาสติก อุปกรณ์เล่นน้ำ เช่น ถ้วยตวง ขวดต่างๆ สายยาง กรวยกรอกน้ำ ตุ๊กตายาง ฯลฯ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ริปปีน แอปเปิ้ล ห่วง

๒. หวายเป็น ภูเขา หวายเป็น ฯลฯ

การเลือกสื่อ มีวิธีการเลือกสื่อ ดังนี้

๑. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน
๒. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก
๓. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของสถานศึกษา
๔. มีวิธีการใช้ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
๕. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย
๖. มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช่สีสะท้อนแสง
๗. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน
๘. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
๙. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

การจัดหาสื่อ สามารถจัดหาได้หลายวิธี คือ

๑. จัดหาโดยการขอยืมจากแหล่งต่างๆ เช่น ศูนย์สื่อของสถานศึกษาของรัฐบาล หรือสถานศึกษาเอกชน ฯลฯ
๒. จัดซื้อสื่อและเครื่องเล่นโดยวางแผนการจัดซื้อตามลำดับความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ทางสถานศึกษาสามารถจัดสรรให้และสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์
๓. ผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เองโดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาง่ายเป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระดาษแข็งจากลังกระดาษ รูปภาพจากแผ่นป้ายโฆษณา รูปภาพจากหนังสือนิตยสารต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินการผลิตสื่อสำหรับเด็ก มีดังนี้

๑. สำรวจความต้องการของการใช้สื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้และกิจกรรมที่จัด
๒. วางแผนการผลิต โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและรูปแบบของสื่อให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก สื่อนั้นจะต้องมีความคงทนแข็งแรง ประณีตและสะดวกต่อการใช้
๓. ผลิตสื่อตามรูปแบบที่เตรียมไว้
๔. นำสื่อไปทดลองใช้หลาย ๆ ครั้งเพื่อหาข้อดี ข้อเสียจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
๕. นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริง

การใช้สื่อ ดำเนินการดังนี้

๑. การเตรียมพร้อมก่อนใช้สื่อ มีขั้นตอน คือ

๑.๑ เตรียมตัวผู้สอน

- ผู้สอนจะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายและวางแผนว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง
- เตรียมจัดหาสื่อและศึกษาวิธีการใช้สื่อ
- สื่อและวัสดุอื่น ๆ ที่จะต้องใช้ร่วมกัน
- ทดลองใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

๑.๒ เตรียมตัวเด็ก

- ศึกษาความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน
- ได้รับความสนใจเด็กโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
- ให้เด็กมีความรับผิดชอบ รู้จักใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำลายเล่นแล้วเก็บให้ถูกที่

๑.๓ เตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้

- จัดลำดับการใช้สื่อก่อนหรือหลัง เพื่อความสะดวกในการสอน
- ตรวจสอบและเตรียมเครื่องมือให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับสื่อ

๒.การนำเสนอสื่อ เพื่อให้บรรลุผลโดยเฉพาะใน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมวงกลม / กิจกรรมกลุ่มย่อย ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ๒.๑ สร้างความพร้อมและเร้าความสนใจให้เด็กก่อนจัดกิจกรรมทุกครั้ง
- ๒.๒ ใช้สื่อตามลำดับขั้นของแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้
- ๒.๓ ไม่ควรให้เด็กเห็นสื่อหลายๆชนิดพร้อมๆกัน เพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจกิจกรรมที่สอน
- ๒.๔ ผู้สอนควรยืนอยู่ด้านข้างหรือด้านหลังของสื่อที่ใช้กับเด็ก
ผู้สอนไม่ควรยืน หันหลังให้เด็ก จะต้องพูดคุยกับเด็กและสังเกตความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งสำรวจข้อบกพร่องของสื่อที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
- ๒.๕ เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมใช้สื่อ

ข้อควรระวังในการใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อในระดับปฐมวัยควรระวังในเรื่องต่อไปนี้

๑. **วัสดุที่ใช้** ต้องไม่มีพิษ ไม่หัก และแตกง่าย มีพื้นผิวเรียบ ไม่เป็นเสี้ยน
๒. **ขนาด** ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป เพราะยากต่อการหยิบยก อาจะตกลงมาเสียหาย แตก เป็นอันตรายต่อเด็กหรือใช้ไม่สะดวก เช่น กรรไกรขนาดใหญ่ โต๊ะ เก้าอี้ที่ใหญ่และสูงเกินไป และไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไป เด็กอาจจะนำไปอมหรือกลืนทำให้ติดคอหรือไหลลงท้องได้ เช่น ลูกปัดเล็ก ลูกแก้วเล็ก ฯลฯ
๓. **รูปทรง** ไม่เป็นรูปทรงแหลม รูปทรงเหลี่ยม เป็นสัน
๔. **น้ำหนัก** ไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพราะเด็กยกหรือหยิบไม่ไหว อาจะตกลงมาเป็นอันตรายต่อตัวเด็ก
๕. **สื่อหลีกเลี่ยงสื่อที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก** เช่น สารเคมี วัตถุไวไฟ ฯลฯ
๖. **สี** หลีกเลี่ยงสีที่เป็นอันตรายต่อสายตา เช่น สีสะท้อนแสง ฯลฯ

การประเมินการใช้สื่อ

ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้สอน เด็ก และสื่อ เพื่อจะได้ทราบว่าสื่อชิ้นนั้นช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด จะได้นำมาปรับปรุงการผลิตและการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีสังเกต ดังนี้

๑. สื่อชิ้นนั้นช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เพียงใด
๒. เด็กชอบสื่อชิ้นนั้นเพียงใด
๓. สื่อชิ้นนั้นช่วยให้การสอนตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ ถูกต้องตามสาระการเรียนรู้และทันสมัยหรือไม่
๔. สื่อชิ้นนั้นช่วยให้เด็กสนใจมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

การเก็บ รักษา และซ่อมแซมสื่อ

การจัดเก็บสื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กฝึกการสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ ผู้สอนไม่ควรใช้การเก็บสื่อเป็นการลงโทษเด็ก โดยดำเนินการดังนี้

๑. เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะประเภทของสื่อ สื่อที่เหมือนกันจัดเก็บหรือจัดวางไว้ด้วยกัน
๒. วางสื่อในระดับสายตาของเด็ก เพื่อให้เด็กหยิบใช้ จัดเก็บได้ด้วยตนเอง

๓. ภาชนะที่จัดเก็บสื่อควรโปร่งใส เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งที่อยู่ภายในได้ง่ายและควรมีมือจับเพื่อให้สะดวกในการขนย้าย

๔. ฝึกให้เด็กรู้ความหมายของรูปภาพหรือสีที่เป็นสัญลักษณ์แทนหมวดหมู่ ประเภทสื่อ เพื่อเด็กจะได้เก็บเข้าที่ได้ถูกต้อง การใช้สัญลักษณ์ควรมีความหมายต่อการเรียนรู้ของเด็ก สัญลักษณ์ควรใช้สื่อของจริง ภาพถ่ายหรือสำเนา ภาพวาด ภาพโครงร่างหรือภาพประจูด หรือบัตรคำติดคู่กับสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

๕. ตรวจสอบสื่อหลังจากที่ใช้แล้วทุกครั้งว่ามีสภาพสมบูรณ์ จำนวนครบถ้วนหรือไม่

๖. ซ่อมแซมสื่อชำรุด และทำเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้ครบชุด

การพัฒนาสื่อ

การพัฒนาสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในระดับปฐมวัยนั้น ก่อนอื่นควรได้สำรวจข้อมูล สภาพปัญหาต่างๆของสื่อทุกประเภทที่ใช้อยู่ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการ

แนวทางการพัฒนาสื่อ ควรมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

๑. ปรับปรุงสื่อให้ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์ ใช้ได้สะดวก ไม่ซับซ้อนเกินไป เหมาะสมกับวัยของเด็ก

๒. รักษาความสะอาดของสื่อ ถ้าเป็นวัสดุที่ล้างน้ำได้ เมื่อใช้แล้วควรได้ล้างเช็ด หรือ ปิดฝุนให้สะอาด เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ วางเป็นระเบียบหยิบใช้ง่าย

๓. ถ้าเป็นสื่อที่ผู้สอนผลิตขึ้นมาใช้เองและผ่านการทดลองใช้มาแล้ว ควรเขียนคู่มือประกอบการใช้สื่อนั้น โดยบอกชื่อสื่อ ประโยชน์และวิธีใช้สื่อ รวมทั้งจำนวนชิ้นส่วนของสื่อในชุดนั้นและเก็บคู่มือไว้ในซองหรือถุงพร้อมสื่อที่ผลิต

๔. พัฒนาสื่อที่สร้างสรรค์ ใช้ได้เอนกประสงค์ คือ เป็นได้ทั้งสื่อเสริมพัฒนาการ และเป็นของเล่นสนุกสนานเพลิดเพลิน

แหล่งเรียนรู้

สถานศึกษา ได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่สนุกสนาน สถานศึกษาควรดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

๑. ภายในห้องเรียน เน้นความปลอดภัย สะอาด สวยงาม ภายในห้องมีมุมประสบการณ์ และสื่ออุปกรณ์ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัสทั้ง ๕ มีห้องสื่อมีมุมประสบการณ์ ได้แก่ มุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี ฯลฯ

๒. ภายในสถานศึกษา จัดให้บรรยากาศที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย มีต้นไม้มากมายหลายชนิดพันธุ์ไม้ต่าง ๆ และห้องสำคัญต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องนาฏศิลป์ และอื่น ๆ

แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

๑. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่จัดหามาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างกระจ่างแก่เด็กโดยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่

- กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำในชุมชน
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- พระสงฆ์
- พ่อค้า – แม่ค้า

- เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ผู้ปกครอง
- ช่างตัดผม / ช่างเสริมสวย
- ครู
- กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ

๒. แหล่งเรียนรู้ประเภทสถาบัน ที่อยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงโลกภายในและโลกภายนอก (inner world & outer world) ได้ และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กปฐมวัย ได้แก่

- ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ตำบลหนองชน อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
- ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองชน
- วัดศรีบุญเรือง บ้านหนองชน
- ฝายชะลอน้ำบ้านหนองชน
- รพ.สต ตำบลหนองชน
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองชน
- วนอุทยานดงคำกลางตำบลหนองชน
- วัดป่าวนอุทยานดงคำกลาง
- โรงเรียนบ้านหนองชน
- กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคกระบือ
- กลุ่มผลิตสินค้าโอท็อปในชุมชน ไม้กวาดดอกหญ้า ทอเสื่อกก ทอผ้าไหม เครื่องจักรสาน
- กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางพารา

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ควรประเมินให้ครอบคลุมครบทุกช่วงอายุเพราะช่วงวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว อีกทั้งมีความเสี่ยงต่อสภาพความผิดปกติต่างๆ จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู ควรสังเกตพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หากพบความผิดปกติต้องรีบพาไปพบแพทย์หรือผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก เพื่อแก้ไขหรือบำบัด หลักในการประเมินพัฒนาการมี ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
3. ประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายซึ่งวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับเด็กอายุต่ำกว่าสามปีมีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในกิจกรรมต่างๆและกิจวัตรประจำวันการบันทึกพฤติกรรมการสนทนากับการสัมภาษณ์เด็กและผู้ใกล้ชิดและการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก
4. บันทึกพัฒนาการลงในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กเล่มสีชมพูและใช้คู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยดี(DSPM)ของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขหรือของหน่วยงานอื่น
5. นำผลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการไปพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการสมตามวัย

สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านเป็นการประเมินในสถานการณ์

ปกติขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและช่วงเวลาต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา การบันทึกพฤติกรรมเด็กและวิเคราะห์ข้อมูล ผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ แล้วนำข้อมูลจากการประเมิน

พัฒนาการมาสรุปเพื่อเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็กทุกภาคเรียน และรายงานให้ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจน และต่อเนื่องโดยดำเนินการต่อไปนี้

ก่อนเรียน สถานศึกษาจัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครองกรอกข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย

ระหว่างเรียน สถานศึกษาได้จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การสังเกต การบันทึก พฤติกรรม การสนทนากับผู้ปกครอง การวิเคราะห์ข้อมูล จากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ บันทึกการมาเรียน บันทึกสุขภาพ และบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถหรือพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก

หลังเรียน สถานศึกษาได้นำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการมารวบรวมสรุปและเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็กทุกภาคเรียน

เกณฑ์การประเมิน คือ การนำผลการประเมินมาสรุปและจัดระดับพัฒนาการ ดังนี้

ระดับ ๓ = ดี	หมายถึง	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว ชัดเจน
ระดับ ๒ = พอใช้	หมายถึง	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง แต่ยังไม่คล่องแคล่ว
ระดับ ๑ = ปรับปรุง	หมายถึง	ปฏิบัติได้บ้าง แต่ครูต้องให้ความช่วยเหลือ

การประเมินผล

การประเมินผลระดับอนุบาล แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้คือ

๑. ประเมินผลประจำ แต่ละกิจกรรม
๒. ประเมินผลประจำวัน
๓. ประเมินผลประจำภาค/ปี

วิธีประเมินผล

๑. การสังเกต

๑.๑ ครูสังเกตเด็กตลอดเวลา เช่น ขณะเรียน เล่น และประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ กิจกรรมเสรีทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคลสม่ำเสมอ

๑.๒ บันทึกการสังเกตพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กในสมุดรายงานประจำตัวของเด็ก

๒. การสัมภาษณ์ คือ การสนทนากับเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม อาจจะมีการบันทึกการสนทนาด้วยเพื่อหาวิธีการแก้ไข หรือทำให้ทราบว่า ประสบผลสำเร็จหรือไม่

๓. ตรวจผลงาน และวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดระดับคุณภาพของการประเมินผลพัฒนาการ มีดังนี้

ระดับคุณภาพ	๓	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	๒.๕๐ – ๓.๐๐
		หมายความว่า	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว ชัดเจน
ระดับคุณภาพ	๒	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๕๐ – ๒.๔๙
		หมายความว่า	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง แต่ยังไม่คล่องแคล่ว
ระดับคุณภาพ	๑	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๐๐ – ๑.๔๙
		หมายความว่า	ปฏิบัติได้บ้าง แต่ครูต้องให้ความช่วยเหลือ

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ควรดำเนินการดังนี้

1. การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูมีความเชื่อและวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันไปตามแนวคิดและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่าสามปีฉบับนี้จะเป็นแนวทางให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใช้ในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กซึ่งมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ศึกษาปรัชญาการศึกษาหลักการจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจกับแนวทางการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ

1.2 ศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมกับวัยในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุแรกเกิดถึงสองปีให้ใช้แนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันเป็นกรอบการพัฒนาเด็กและหากมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอายุสองถึงสามปีให้ใช้แนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

1.3 ติดตามประเมินพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยการสังเกตและบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามช่วงอายุที่กำหนดรวมถึงการเฝ้าระวังปัญหาพัฒนาการที่ล่าช้าหรือความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กหากพบว่าเด็กมีพัฒนาการช้ากว่าปกติควรปรึกษาแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อช่วยเหลือเด็กต่อไป

1.4 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กหรือเลือกปฏิบัติต่อเด็กเฉพาะคนแต่ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านที่บกพร่องหรือด้านที่ขาดโอกาสในการพัฒนา

2. การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กอายุต่ำกว่าสามปีควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวแต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ต้องออกไปทำงานนอกบ้านประกอบกับครอบครัวส่วนใหญ่มักเป็นครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่จึงนำเด็กไปรับการเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยวางแผนหรือกำหนดแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตรงตามปรัชญาและหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับพ่อแม่ครอบครัวบุคลากรทางสาธารณสุขผู้เลี้ยงดูหรือผู้สอนคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรออกแบบและจัดทำบนพื้นฐานของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้งนี้กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมี ดังนี้

2.1.1 ศึกษาธรรมชาติความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่าสามปีรวมทั้งรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆเช่นวิธีการอบรมเลี้ยงดูความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครองวัฒนธรรมความเชื่อของท้องถิ่นและความพร้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.1.2 จัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยการกำหนดปรัชญาการศึกษาวิสัยทัศน์ภารกิจหรือพันธกิจและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงอายุอย่างกว้างกว้างให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้งสี่ด้านผ่านประสบการณ์สำคัญที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและสาระที่ควรรู้ซึ่งอาจต่างกันตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมของเด็กการจัดประสบการณ์การสร้างบรรยากาศ

ศการเรียนรู้สื่อและแหล่งเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการโดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่นๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง

1.1.3 การประเมินเป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบ่ง ออกเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรหลังจากที่ได้ จัดทำแล้วโดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตรผู้มีส่วนร่วมในการทำหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิใน ด้านต่างๆการประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถ นำไปใช้ได้ดีเพียงใดควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดและการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อ ตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปว่าหลักสูตรที่ทำการมีการ ปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย(เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี)สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กพิการเด็กด้อยโอกาสเด็กที่มี ความสามารถพิเศษสามารถปรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท โดยเฉพาะเด็กอายุต่ำกว่าสามปีมีความเสี่ยงสภาพความผิดปกติพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด หากพบความผิดปกติต้องช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูโดยเร็วที่สุดโดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูสามารถนำเด็กไปรับบริการ ในการส่งเสริมพัฒนาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นโรงพยาบาลศูนย์บริการทางสาธารณสุขศูนย์การศึกษา พิเศษ มูลนิธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษรวมถึงเข้ารับการศึกษาใน โรงเรียนเฉพาะทางหรือโรงเรียนเรียนรวม

การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการเชื่อมต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูกับสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยหรือเป็นการเชื่อมต่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุแรกเกิดถึงสามปีกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย (อายุ 3-6ปี) การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กมีความสำคัญเนื่องจากการพัฒนาเด็กต้องมีความต่อเนื่องเด็กจำเป็นต้อง เรียนรู้และปรับตัวเพราะพัฒนาการของเด็กในวัยนี้ยังไม่เอื้อต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นการ ปรับตัวของเด็กในรอยเชื่อมต่อการพัฒนาจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนการช่วยเหลือจากพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูผู้สอน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยควรปฏิบัติ ดังนี้

1. บทบาทพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู

พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

1.1 ต้องมีความพร้อมในการให้ข้อมูลพื้นฐานของเด็กให้โดยละเอียดตามผลการบันทึกในสมุด บันทึกรสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานอื่น

1.2 เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กในการใช้ชีวิตครอบครัวอย่างอบอุ่นมั่นคงมีการสื่อสารทางบวก ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรักความเอื้ออาทรและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมี การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆและมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

1.3 ต้องพิจารณาเลือกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามมาตรฐานการเลี้ยงดู เด็กอายุต่ำกว่าสามปี

1.4 ตระหนักถึงความสำคัญที่จะร่วมมือกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็กตามวัย

1.5 ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเลี้ยงดูเด็กด้วยการให้ความ รักความอบอุ่นความเอื้ออาทรความปลอดภัยและส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตลอดจน ส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

1.6 ประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกัน

1.7 สร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะให้เด็กรับการอบรมเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะสามารถเตรียมให้เด็กบอกสุโลกกว้างได้อย่างมั่นใจเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุขได้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กฝึกปฏิบัติการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันเช่นการบอกชื่อตนเองการบอกความต้องการของตนเองการแต่งกายการรับประทานอาหาร

2. ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่นในตนเองด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กทำอะไรด้วยตนเองแม้จะสกปรกเลอะเทอะบ้างไม่ถูกใจพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูก็ตามควรหลีกเลี่ยงการบังคับขู่เข็ญหรือต่อล้อต่อเถียงทำโทษรุนแรงแต่ใช้วิธีอบรมสั่งสอนด้วยความเข้าใจสนใจชมเชยเมื่อเด็กทำอะไรสิ่งที่ดีและช่วยเหลือเด็กเมื่อต้องการ

3. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักฟังเรียบเรียงความคิดฝึกการใช้ภาษาด้วยการถามให้เด็กแสดงความคิดเห็นพูดถึงเรื่องราวหรือแสดงท่าทางตามที่เด็กเข้าใจหลังจากที่เด็กได้พบกับเหตุการณ์ต่างๆหรือจากที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กเล่านิทานให้ฟัง

4. ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเข้าใจซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสได้โต้ตอบสร้างความคุ้นเคยทำให้เกิดความรักความผูกพันและรู้สึกได้รับความรัก

5. ส่งเสริมให้เด็กรู้สึกสนุกมีความสุขกับการกระทำการสิ่งที่สร้างสรรค์ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกทำสิ่งต่างๆในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัย

6. ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตรและเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ง่ายด้วยการยิ้มแย้มสัมผัสเด็กอย่างอ่อนโยนคอยสังเกตการแสดงออกของเด็กสนใจที่จะตอบคำถามและเล่าเรื่องต่างๆที่เหมาะสมกับเด็กเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาได้เร็วและมีกำลังใจใฝ่เรียนรู้

7. ส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจมั่นคงไม่สับสนด้วยการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเมตตาเป็นแบบอย่างที่ดีงามในการใช้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผลปลูกฝังให้เด็กเป็นคนรู้จักคิดมีน้ำใจและคุณธรรมหลีกเลี่ยงการทำโทษรุนแรงหรือละเลยทอดทิ้งเด็กใช้เวลาอย่างมีคุณภาพอยู่กับเด็กให้ความสนใจต่อกันปฏิบัติต่อกันด้วยความรักความเข้าใจ

8. ส่งเสริมให้เป็นเด็กใฝ่รู้การแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะด้วยการให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กกำลังทำตอบคำถามของเด็กฝึกให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆรอบตัวในโอกาสที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างเต็มที่เปิดโอกาสให้ลองผิดลองถูกในโอกาสที่ไม่เสียหายและเป็นอันตราย

9. ส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะทำสิ่งที่ดีดีด้วยการให้ความสนใจชมเชยหรือให้รางวัลตามสมควรทันทีที่เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเช่นไหว้ผู้ใหญ่เล่นกับน้องช่วยเหลือของพูดเพราะรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ

10. ส่งเสริมการใช้ภาษาของเด็กด้วยการพูดคุยกับเด็กด้วยภาษาที่ฟังเข้าใจง่ายและชัดเจนด้วยท่าทางที่เป็นมิตรอาจใช้การเล่านิทานอ่านหนังสือให้ฟังเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟัง

11. เตรียมเด็กเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเมื่อเด็กอายุ 3 ปีพร้อมที่จะเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือไปรับบริการจากสถานที่รับเลี้ยงเด็กปฐมวัยเช่นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูสามารถช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กที่จะไปเรียนรู้โลกกว้างได้ด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ฟังพาไปรู้จักกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เด็กเข้าไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะเข้าเรียนไปเล่นเครื่องเล่นโดยไม่พูดขู่เด็กถ้าทำตัวไม่ดีหรือจะทิ้งไว้ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยนอกจากนี้ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้เลี้ยงดูด้วยการพูดคุยกับเด็กถ้าเป็นไปได้ควรทำความคุ้นเคยรู้จักกับผู้เลี้ยงดูก่อนพาเด็กไปดูการจัดกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. บทบาทบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนมีความสำคัญในการช่วยเหลือการปรับตัวของเด็กในระยะเชื่อมต่อนี้โดยมีบทบาท ดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเด็กซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางร่างกายข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กข้อมูลสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วยตลอดจนข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของเด็กและครอบครัว.

2.2 บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องตระหนักในเรื่องการกลัวการพลัดพรากว่าเป็นเรื่องปกตินอกจากนี้ต้องสร้างบรรยากาศของความรักความอบอุ่นและความไว้วางใจมีความเมตตาต่อเด็กและช่วยเหลือส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจผู้อื่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ

2.3 บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีการปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยนเช่นสัมผัสโอบกอด สบตาใช้คำพูดที่ไพเราะตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กเช่นใช้ภาษาที่สร้างสรรค์มีกิริยามารยาทสุภาพใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

2.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ผู้เลี้ยงดูเด็กคนใหม่และส่งเสริมการเรียนรู้ให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองจัดเตรียมของเล่นและสื่อเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆทดลองสิ่งใหม่ๆในที่ปลอดภัยตามลำพังบ้างแต่สามารถสังเกตเห็นเด็กได้ในระยะแรกอาจยินยอมให้เด็กนำสิ่งของที่เด็กรักจากบ้านมาได้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓-๔ ปี จัดขึ้นสำหรับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก เพื่อใช้เป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล

จุดหมาย

การพัฒนาเด็กอายุ ๓-๔ ปี มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขภาพดี
๒. สุขภาพจิตดีและมีความสุข
๓. มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร และสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเด็กอายุ ๓-๔ ปี ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
๒. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

๓. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
๔. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
๕. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

๓. พัฒนาการด้านสังคม

๖. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๗. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
๘. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา

๙. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
๑๐. มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
๑๑. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
๑๒. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยเด็กมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๑.๑ มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	-น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	-น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	-ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ -ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ -นอนพักผ่อนเป็นเวลา -ออกกำลังกายเป็นเวลา	-รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง -ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง -นอนพักผ่อนเป็นเวลา -ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	-เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	-เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๒.๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์และทรงตัวได้	-เดินตามแนวที่กำหนดได้ -กระโดดสองขา ขึ้นลงอยู่กับที่ได้ -วิ่งแล้วหยุดได้ -รับลูกบอลโดยใช้มือและลำตัวช่วย	-เดินต่อเท้าไปข้างหน้าเป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้องกางแขน -กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้โดยไม่เสียการทรงตัว -วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ -รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสองข้าง
๒.๒ ใช้มือ-ตาประสานสัมพันธ์กัน	-ใช้กรรไกรตัดกระดาษจากกันได้โดยใช้มือเดียว -เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้ -ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ ซม.ได้	-ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นตรงได้ -เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้อย่างมีมุมชัดเจน -ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕ ซม.ได้

๒.พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม	-แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	-แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์
ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	-กล้าพูดกล้าแสดงออก -แสดงความพอใจในผลงานตนเอง	-กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์ -แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๔.๑ สนใจและมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	-สนใจและมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ -สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี -สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี	-สนใจและมีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ -สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี -สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและ ดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๕.๑ ซื่อสัตย์ สุจริต	-บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเอง และสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	- ขออนุญาตหรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของ ของผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕.๒ มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและ ช่วยเหลือแบ่งปัน	-แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์ เลี้ยง -แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	-แสดงความรักเพื่อนและมีเมตตาสัตว์เลี้ยง -ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ
๕.๓ มีความเห็นอกเห็น ใจผู้อื่น	-แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึก ผู้อื่น	-แสดงสีหน้าหรือท่าทางรับรู้ความรู้สึกผู้อื่น
๕.๔ มีความรับผิดชอบ	-ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อ มีผู้ช่วยเหลือ	-ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จเมื่อมีผู้ ชี้แนะ

๓.พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๖.๑ ช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน	-- รับประทานอาหารด้วยตนเอง -ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ	- แต่งตัวด้วยตนเอง -รับประทานอาหารด้วยตนเอง -ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
๖.๒ มีวินัยในตนเอง	-เก็บของเล่นของใช้เข้าที่เมื่อมีผู้ชี้แนะ -เข้าแถวतालำดับก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ ชี้แนะ	-เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ด้วยตนเอง -เข้าแถวतालำดับก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
๖.๓ ประหยัดและ พอเพียง	-ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและ พอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	-ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและ พอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๗.๑ ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	-มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ -ทิ้งขยะได้ถูกที่	-มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ -ทิ้งขยะได้ถูกที่
๗.๒ มีมารยาทตาม วัฒนธรรมไทยและรัก ความเป็นไทย	-ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ เมื่อมีผู้ ชี้แนะ -กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ ชี้แนะ -หยุดเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลง สรรเสริญพระบารมี	-ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง -กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง -หยุดเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลง สรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๘.๑ ยอมรับความ เหมือนและความ แตกต่างระหว่างบุคคล	-เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่ แตกต่างไปจากตน	-เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเด็กที่ แตกต่างไปจากตน
๘.๒ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้อื่น	-เล่นร่วมกับเพื่อน -ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่ คำนึงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	-เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม -ยืมหรือทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และ บุคคลที่คำนึงได้ด้วยตนเอง
๘.๓ ปฏิบัติตนเบื้องต้น ในการเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม	-ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ -ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ ชี้แนะ -ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหา เมื่อมีผู้ชี้แนะ	-มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตาม ข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ -ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ด้วย ตนเอง -ประนีประนอมแก้ไขปัญหโดยปราศจาก การใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ

4. ด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๙.๑ สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง - เล่า เรื่องด้วยประโยคสั้นๆ	- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง - เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
๙.๒ อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	- อ่านภาพ และพูดข้อความด้วยภาษาของตน - เขียนขีด เขียน อย่างมีทิศทาง	- อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้ หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด - เขียนคล้ายตัวอักษร

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๑๐.๑ มีความสามารถในการคิดรวบยอด	- บอกลักษณะของสิ่งของต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส - จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่างๆโดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การงานเพียงลักษณะเดียว - คัดแยกสิ่งต่างๆตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน - เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ	- บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งของต่างๆจากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส - จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่างๆโดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว - จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆโดยใช้อย่างน้อยหนึ่งลักษณะเป็นเกณฑ์ - เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ
๑๐.๒ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	- ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ - คาดเดา หรือ คาดคะเนสิ่งที่อาจเกิดขึ้น	- ระบุสาเหตุหรือผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือ การกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ - คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นหรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล
๑๐.๓ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	- ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ - แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	- ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆและเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น - ระบุปัญหา และแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๑๑.๑ เล่น/ทำงาน ศิลปะตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์	-สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	-สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองโดยมีการดัดแปลงและ แปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๑๑.๒ แสดงท่าทาง/ เคลื่อนไหวตาม จินตนาการอย่าง สร้างสรรค์	-เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	-เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง อย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	
	อายุ ๓ ปี	อายุ ๔ ปี
๑๒.๑ มีเจตคติที่ดีต่อ การเรียนรู้	-สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง -กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	-สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือ ตัวหนังสือที่พบเห็น -กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม
๑๒.๒ มีความสามารถ ในการแสวงหาความรู้	-ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตาม วิธีการที่มีผู้ชี้แนะ -เชื่อมโยงคำถาม “อะไร” ในการค้นหา คำตอบ	-ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตาม วิธีการของตนเอง -ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ใน การค้นหาคำตอบ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๑-๓ ปี การศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ ๑ ปี การศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัย

โครงสร้างสาระการเรียนรู้รายปี

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ ให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

๑.๑ **ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย** เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆและสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัย และการรักษาความปลอดภัย ดังนี้

ด้านร่างกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๑.๑ การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	๑. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ ๒. การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ ๓. การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ ๔. การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ ๕. การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
๑.๑.๒ การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	๑. การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก ๒. การเขียนภาพและการเล่นกับสี ๓. การปั้น ๔. การประดิษฐ์สิ่งต่างๆด้วย เศษวัสดุ ๕. การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ
๑.๑.๓ การรักษาสภาพอนามัยส่วนตัว	๑. การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนามัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน
๑.๑.๔ การรักษาความปลอดภัย	๑. การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน ๒. การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย ๓. การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย ๔. การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ
๑.๑.๕ การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง	๑. การเคลื่อนไหวเพื่อควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ ๒. การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ด้านอารมณ์ จิตใจ	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๒.๑ สุนทรียภาพ ดนตรี	๑.การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี ๒.การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๓.การเล่นบทบาทสมมติ ๔.การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ๕.การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
๑.๒.๒ การเล่น	๑. การเล่นอิสระ ๒. การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ ๓. การเล่นตามมุมประสบการณ์ ๔. การเล่นนอกห้องเรียน
๑.๒.๓ คุณธรรม จริยธรรม	๑.การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ ๒. การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ๓. การร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม
๑.๒.๔ การแสดงออกทางอารมณ์	๑. การสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ๒. การเล่นบทบาทสมมติ ๓. การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี ๔.การร้องเพลง ๕. การทำงานศิลปะ
๑.๒.๕ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตนและเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	๑.การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามความสามารถของตนเอง
๑.๒.๖ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	๑ การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นอกเห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และการช่วยเหลือปกป้องเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ

ด้านสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๓.๑ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	๑. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ๒. การปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๑.๓.๒ การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ๒. การทำงานศิลปะที่ใช้วัสดุหรือสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ๓. การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ ๔. การเลี้ยงสัตว์ ๕. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน
๑.๓.๓ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและความเป็นไทย	๑. การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย ๑.๓.๓.๒ การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย ๓. การประกอบอาหารไทย ๔. การศึกษานอกสถานที่ ๕. การละเล่นพื้นบ้านของไทย
๑.๓.๔ การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม	๑. การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน ๒. การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน ๓. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ๔. การดูแลห้องเรียนร่วมกัน ๕. การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
๑.๓.๕ การเล่นแบบร่วมมือร่วมใจ	๑. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ๒. การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ๓. การทำศิลปะแบบร่วมมือ
๑.๓.๖ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	๑. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ๒. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
๑.๓.๗ การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	๑. การเล่นหรือ ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน

๑.๔ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้ เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล และการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ด้านสติปัญญา	ประสพการณ์สำคัญ
๑.๔.๑ การใช้ภาษา	๑. การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม ๒. การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ ๓. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่างๆ ๔. การแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ ๕. การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสพการณ์ของตนเองหรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ๖. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ๗. การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่น และการกระทำต่างๆ ๘. การรจกหะที่เหมะสมในการพูด ๙. การพูดเรียงลำดับเพื่อใช้ในการสื่อสาร ๑๐. การอ่านหนังสือภาพ นิทาน หลากหลายประเภท/รูปแบบ ๑๑. การอ่านอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ ๑๒. การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง ๑๓. การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ ๑๔. การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ๑๕. การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย ๑๖. การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ ๑๗. การคาดเดาคำ วลี หรือประโยค ที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง ๑๘. การเล่นเกมทางภาษา ๑๙. การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง ๒๐. การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ ๒๑. การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย ๒๒. การคิดสะกิดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔.๒ การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การ ตัดสินใจและแก้ปัญหา	๑.การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม ๒.การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน ๓.การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่างๆด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ ๔. การเล่นกับสื่อต่างๆที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย ๕.การคัดแยกการจัดกลุ่มและการจำแนกสิ่งต่างๆตามลักษณะและรูปร่าง รูปทรง ๖ การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วน ๗. การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป ๘. การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน ๙. การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ ๑๐.การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ ๑๑. การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่างๆ ๑๒. การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆโดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน ๑๓.การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับ สิ่งต่างๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ๑๔. การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา ๑๕. การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ๑๖.การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ ๑๗. การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล ๑๘. การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล ๑๙. การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
๑.๔.๓ จินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์	๑. การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน ๒. การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว และศิลปะ ๓. การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุที่หลากหลาย
๑.๔.๔ เจตคติที่ดีต่อ การเรียนรู้และการ แสวงหาความรู้	๑ การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว ๒ การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ ๓ การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ๔.การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆและแผนภูมิอย่างง่าย

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนำสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ครูสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา รู้จักอวัยวะต่างๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่นและภัยใกล้ตัว รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรมจริยธรรม

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุข

๒.๔ สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆรอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม

กำหนดเวลาเรียน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอุบลราชธานี สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองชน จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย (สำหรับเด็ก ๓-4 ปี) โดยแบ่งออกเป็น ๒ ภาคเรียน ใน ๑ ปีการศึกษา คือ

ภาคเรียนที่ ๑ เปิดเรียนระหว่าง ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ถึง ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๑

ภาคเรียนที่ ๒ เปิดเรียนระหว่าง ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึง ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒

กิจกรรม	เวลาเรียน(นาที/วัน)
๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ	๒๐
๒. กิจกรรมสร้างสรรค์	๓๐
๓. กิจกรรมมุมประสบการณ์	๓๕
๔. กิจกรรมกลางแจ้ง	๓๐
๕. กิจกรรมเสริมประสบการณ์	๒๕
๖. เกมการศึกษา	๒๐
๗. ทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน	
- ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ	๑๐
- ล้างมือ ล้างเท้า	๑๐
- รับประทานอาหาร	๕๐
- นอนพักผ่อน	๑๒๐
- เก็บที่นอน ล้างหน้า แปรงฟัน	๑๐
รวม	๖ ชั่วโมง / วัน

ตารางกิจกรรมประจำวัน

เวลา	กิจกรรม
๐๗.๓๐ น. - ๐๘.๓๐ น.	รับเด็ก
๐๘.๓๐ น. - ๐๘.๔๕ น.	กิจกรรมหน้าเสาธง
๐๘.๔๕ น. - ๐๘.๕๕ น.	ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ
๐๘.๕๕ น. - ๐๙.๑๕ น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
๐๙.๑๕ น. - ๐๙.๔๐ น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
๐๙.๔๐ น. - ๑๐.๑๐ น.	กิจกรรมสร้างสรรค์
๑๐.๑๐ น. - ๑๐.๔๐ น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
๑๐.๔๐ น. - ๑๑.๑๐ น.	กิจกรรมเสรี/มุมประสบการณ์
๑๑.๑๐ น. - ๑๑.๒๐ น.	ล้างมือ ล้างเท้า
๑๑.๒๐ น. - ๑๒.๑๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน / แปรงฟัน พูที่นอน
๑๒.๑๐ น. - ๑๔.๑๐ น.	นอนพักผ่อน
๑๔.๑๐ น. - ๑๔.๒๐ น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า แปรงฟัน
๑๔.๒๐ น. - ๑๔.๔๐ น.	กิจกรรมเกมการศึกษา
๑๔.๔๐ น. - ๑๕.๐๐ น.	ตื่นนม / เตรียมตัวกลับบ้าน

รายละเอียดสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	1-2	แรกเริ่มประทับใจ	
	3	เด็กดีมีวินัย	
	4	อวัยวะและการดูแลรักษา	
	5	กินดีอยู่ดีมีสุข	
	6	ขยับกายสบายชีวี	
	7	ปลอดภัยไว้ก่อน	
	8	หนูน้อยนักสัมผัส	
	9	หนูน้อยน่ารัก	
	10	หนูทำได้	
2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อม	11	บ้านแสนสุข	
	12	ครอบครัวสุขสันต์	
	13	บ้านเรือนเคียงกัน	
	14	โรงเรียนของฉัน	
	15	ชุมชนน่าอยู่	
	16	จังหวัดของเรา	
	17	อาชีพในฝัน	
	18	สมาชิกประเทศอาเซียน	
	19	บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน	
	20	หนูน้อยช่างสงสัย	
3. เรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติรอบตัว	21	สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต	
	22	ฤดูธรรมชาติ	
	23	กลางวัน กลางคืน	
	24	สัตว์โลกน่ารัก	
	25	ต้นไม้แสนรัก	
	26	โลกของแมลง	
	27	ผัก ผลไม้	
	28	ข้าวมหัศจรรย์	
	29	โลกสวยด้วยมือเรา	

รายละเอียดสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	สัปดาห์ที่	หน่วยการเรียนรู้	หมายเหตุ
4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก	30	เรารักประเทศไทย	
	31	ปลอดภัยในยานพาหนะ	
	32	สาระแห่งสีสัน	
	33	สร้างฝันนักคิด	
	34	วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์	
	35	การสื่อสารไร้พรมแดน	
	36	ท่องแดนอาเซียน	
	37	เรียนรู้วัฒนธรรม	
	38	ผู้นำพอเพียง	
	39	หุ่นยนต์วิเศษ	
	40	หุ่นยนต์ช่างสังเกต	

รายละเอียดประกอบสาระการเรียนรู้ที่ 5 วันสำคัญ

ลำดับ ที่	หน่วยการเรียนรู้	ตัวอย่างวันสำคัญต่าง ๆ	หมายเหตุ
1.	วันสำคัญทางศาสนาพุทธ	1.วันมาฆบูชา 2.วันวิสาขบูชา 3.วันอาสาฬหบูชา 4.วันเข้าพรรษา 5.วันออกพรรษา 6.วันพระ ฯลฯ	
	วันสำคัญทางศาสนาคริสต์	1.วันคริสต์มาส ฯลฯ	
2	วันสำคัญของชาติ	1.วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (วันพ่อ) 2.วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ - พระบรมราชินีนาถ (วันแม่) 3.วันปิยมหาราช 4.วันรัฐธรรมนูญ	
3	วันสำคัญของท้องถิ่น	1.วันลอยกระทง 2.วันสงกรานต์ 3. วันงานประเพณีบุญบั้งไฟ 4. วันส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่	
4.	วันสำคัญอื่นๆ	1. วันเด็กแห่งชาติ 2. วันครู	

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้การจัดประสบการณ์การศึกษาปฐมวัย

สัปดาห์ที่ ๑-๒ แรกประทับใจ

๑. ชื่อ-สกุล ความหมาย คำนำหน้าชื่อ
๒. ชื่อเล่น ชื่อจริงของเพื่อน
๓. ชื่อเล่น - ชื่อจริง คุณครูประจำชั้น
๔. ชื่อโรงเรียน ชั้นเรียน
๕. สถานที่ตั้งโรงเรียน (ชุมชน ตำบล อำเภอ)

สัปดาห์ที่ ๓ เด็กดีมีวินัย

๑. ของใช้ส่วนตัวเด็ก
๒. สัญลักษณ์ประจำตัว
๓. การเก็บของเข้าที่ เก็บวัสดุอุปกรณ์
๔. การปฏิบัติตนในการใช้ห้องน้ำอย่างถูกวิธี
๕. การปฏิบัติตนตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน

สัปดาห์ที่ ๔ อวัยวะและการดูแล

๑. หน้าที่ของอวัยวะ ตา หู จมูก ปาก มือ เท้า
๒. การดูแลรักษาอวัยวะ ตา หู จมูก ปาก มือ เท้า
๓. การป้องกันและรักษาโรคตาแดง
๔. การป้องกันและรักษาโรคที่เกิดกับหู จมูก
๕. การป้องกัน และดูแลรักษา มือ เท้า ปาก

สัปดาห์ที่ ๕ กินดี อยู่ดี มีสุข

๑. อาหารดีมีประโยชน์
๒. ความสำคัญและประโยชน์ของการรับประทานอาหาร
๓. การล้างมืออย่างถูกวิธี
๔. การแปรงฟันและการทำความสะอาดร่างกาย
๕. สุขนิสัยในการขับถ่าย

สัปดาห์ที่ ๖ ขยับกายสบายชีวิ

๑. ประโยชน์ของการพักผ่อน
๒. ประโยชน์ของการออกกำลังกาย
๓. การปฏิบัติตนในการออกกำลังกายและการพักผ่อน
๔. ประเภทของการออกกำลังกาย
๕. การเล่นเครื่องเล่นสนาม

สัปดาห์ที่ ๗ ปลอดภัยไว้ก่อน

๑. ความปลอดภัยในการเล่น
๒. ความปลอดภัยในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและของมีคม
๓. ความปลอดภัยในการใช้ยา
๔. ความปลอดภัยบนท้องถนน
๕. ความปลอดภัยของตนเองจากผู้อื่น

สัปดาห์ที่ ๘ หนูน้อยนักสัมผัส

๑. การมองเห็น
๒. การดมกลิ่น

๓. การไต่ยืน
๔. การชิมรส
๕. การสัมผัส

สัปดาห์ที่ ๙ หนูน้อยน่ารัก

๑. มารยาทในการรับประทานอาหาร
๒. มารยาทในการฟัง พูด
๓. มารยาทในการเดินผ่านผู้ใหญ่
๔. การนั่งอย่างถูกวิธี
๕. การนอนอย่างถูกวิธี

สัปดาห์ที่ ๑๐ หนูทำได้

๑. มารยาทในการไหว้ผู้ใหญ่
๒. มารยาทในการกราบผู้ใหญ่
๓. มารยาทในการกราบพระ
๔. มารยาทในการรับของ ส่งของ
๕. มารยาทในการเดิน

สัปดาห์ที่ ๑๑ บ้านแสนสุข

๑. ความหมายและประโยชน์ของบ้าน
๒. พื้นที่และบริเวณรอบบ้าน
๓. ประเภทและส่วนประกอบของบ้าน
๔. ห้องต่างๆภายในบ้าน
๕. การรักษาความสะอาดบ้าน

สัปดาห์ที่ ๑๒ ครอบครัวสุขสันต์

๑. ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว
๒. หน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัว
๓. การปฏิบัติตนที่ดีต่อบุคคลในครอบครัว
๔. การมีส่วนร่วมของบุคคลในครอบครัว
๕. สิ่งที่เป็นต่อบุคคลในครอบครัว

สัปดาห์ที่ ๑๓ บ้านเรือนเคียงกัน

๑. ชื่อเพื่อนบ้านและความสำคัญของเพื่อนบ้าน
๒. การปฏิบัติตนต่อเพื่อนบ้าน
๓. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
๔. การร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้าน
๕. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สัปดาห์ที่ ๑๔ โรงเรียนของฉัน

๑. ชื่อโรงเรียน ตราสัญลักษณ์ของโรงเรียนและสถานที่ตั้งของโรงเรียน
๒. อาคาร สถานที่ในโรงเรียน
๓. บุคคลและหน้าที่ของบุคคลภายในโรงเรียน
๔. การปฏิบัติตน การร่วมกิจกรรมภายในโรงเรียน
๕. การดูแลรักษาสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน

สัปดาห์ที่ ๑๕ ชุมชนน่าอยู่

๑. ชื่อชุมชนและสถานที่สำคัญในชุมชน
๒. ความสำคัญของสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน
๓. การร่วมกิจกรรมในชุมชน
๔. การมีส่วนร่วมในชุมชน
๕. การดูแลสาธารณะสมบัติที่ใช้ร่วมกันในชุมชน

สัปดาห์ที่ ๑๖ จังหวัดของเรา

๑. ชื่อคำขวัญและตราประจำจังหวัด
๒. ชื่อลักษณะภูมิประเทศของจังหวัด
๓. อาชีพและอาหารพื้นเมืองของจังหวัด
๔. สถานที่สำคัญของจังหวัด
๕. ศาสนาและประเพณีจังหวัด

สัปดาห์ที่ ๑๗ อาชีพในฝัน

๑. ชื่ออาชีพ
๒. หน้าที่และการแต่งกายของแต่ละอาชีพ
๓. สถานที่ใช้ปฏิบัติงาน
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ
๕. ความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพ

สัปดาห์ที่ ๑๘ สมาชิกประเทศอาเซียน

๑. ชื่อประเทศ และธงชาติประเทศสมาชิกอาเซียน
๒. ดอกไม้ประจำชาติสมาชิกอาเซียน
๓. ต้นไม้ประจำชาติสมาชิกอาเซียน
๔. สัตว์ประจำชาติสมาชิกอาเซียน
๕. เพลงประจำชาติประเทศสมาชิกอาเซียน

สัปดาห์ที่ ๑๙ บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน

๑. สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว
๒. อาชีพและสินค้าเศรษฐกิจ
๓. ฤดูกาล
๔. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. พิบัติภัยและภัยธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ ๒๐ หนูน้อยช่างสงสัย (ทบทวน/ประเมินพัฒนาการ)

สัปดาห์ที่ ๒๑ สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

๑. ความหมายของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
๒. ลักษณะของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
๓. ประเภทของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
๔. ประโยชน์และโทษของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
๕. การดูแลและอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต

หน่วยที่ ๒๒ ฤดูหรรษา

๑. ปรากฏการณ์ธรรมชาติ (ชื่อฤดูกาล)
๒. ฤดูร้อน
๓. ฤดูฝน
๔. ฤดูหนาว
๕. การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฤดูกาล

หน่วยที่ ๒๓ กลางวัน กลางคืน

๑. ความหมายของกลางวัน กลางคืน
๒. ลักษณะของกลางวัน
๓. การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน
๔. ลักษณะของกลางคืน
๕. การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน

หน่วยที่ ๒๔ สัตว์โลกน่ารัก

๑. ประเภทของสัตว์
๒. รูปร่างลักษณะของสัตว์ประเภทต่างๆ
๓. อาหารของสัตว์แต่ละประเภท
๔. ที่อยู่อาศัยของสัตว์แต่ละประเภท
๕. ประโยชน์ โทษและการดูแลสัตว์แต่ละประเภท

หน่วยที่ ๒๕ ต้นไม้แสนรัก

๑. รูปร่างลักษณะของต้นไม้
๒. การเจริญเติบโตของต้นไม้
๓. การขยายพันธุ์และการดูแลรักษาต้นไม้
๔. การอนุรักษ์ต้นไม้
๕. ประโยชน์และโทษของต้นไม้

หน่วยที่ ๒๖ โลกของแมลง

๑. ชื่อ ประเภทของแมลง
๒. รูปร่างลักษณะของแมลง
๓. ที่อยู่อาศัยและอาหารของแมลง
๔. ประโยชน์และโทษของแมลง
๕. การป้องกันตนเองจากแมลงที่มีพิษ

หน่วยที่ ๒๗ ผัก ผลไม้

๑. ชื่อรูปร่าง ลักษณะและสีของผัก
๒. ชนิดและส่วนประกอบของผัก
๓. ชนิดและส่วนประกอบของผลไม้
๔. รูปร่างลักษณะและสีของผลไม้
๕. วิธีการรับประทานและรสชาติของผัก ผลไม้

หน่วยที่ ๒๘ ข้าวมหัศจรรย์

๑. ชนิดของข้าว
๒. รูปร่างลักษณะของต้นข้าว
๓. ขั้นตอนการปลูกข้าว

๔. ประโยชน์ของข้าว
๕. การดูแลและการเก็บรักษาข้าว

หน่วยที่ ๒๙ โลกสวยด้วยมือเรา

๑. ความหมาย ประเภท สิ่งแวดล้อม
๒. การดูแลสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
๓. การดูแลสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น
๔. ความแตกต่างของสิ่งแวดล้อม
๕. ประโยชน์/โทษของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

หน่วยที่ ๓๐ เรารักประเทศไทย

๑. สัญลักษณ์ความเป็นไทย
๒. การแต่งกาย (ชุดประจำชาติ)
๓. การขับร้องเพลงชาติไทย
๔. การสื่อสารด้วยภาษาไทย
๕. การประกอบอาหารไทย

หน่วยที่ ๓๑ ปลอดภัยในยานพาหนะ

๑. ความสำคัญของยานพาหนะ
๒. การแยกประเภทของยานพาหนะ
๓. การใช้ยานพาหนะที่ถูกต้อง
๔. อันตรายจากยานพาหนะ
๕. การปฏิบัติตามกฎจราจร

หน่วยที่ ๓๒ สารแห่งสีสัน

๑. สี
๒. ประเภทของสี
๓. สีที่ได้จากธรรมชาติ
๔. แม่สีและการผสมสี ได้ ๓ สี
๕. ประโยชน์ โทษของสี

หน่วยที่ ๓๓ สร้างฝันนักคิด

๑. เรียนรู้เรื่องจำนวน ๑-๑๐
๒. การวัด เปรียบเทียบสิ่งของ ๓ สิ่ง
๓. เรขาคณิต (สร้างผลงานจากรูปทรงเรขาคณิต)
๔. พีชคณิต(แบบรูปของรูปที่มีรูปร่าง)
๕. ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (การให้เหตุผล)

หน่วยที่ ๓๔ วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์

๑. วัตถุสิ่งของเครื่องใช้ของเล่นที่อยู่รอบตัว การเปรียบเทียบของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
๒. การทดลองการจม การลอยของสิ่งต่างๆการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ในการสังเกต (ชั่ง ตวง วัด)
๓. สสำรวจตรวจสอบแรงแม่เหล็กและแรงโน้มถ่วงต่าง ๆ
๔. สสำรวจการใช้พลังงานใกล้ตัวและบอกวิธีการใช้รวมทั้งประโยชน์และโทษอย่างเหมาะสมกับวัย (แหล่งกำเนิดเสียง)
๕. การสังเกตและบอกความแตกต่างของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว

หน่วยที่ ๓๕ การสื่อสารไร้พรมแดน

๑. ความหมายของการสื่อสาร
๒. อุปกรณ์สำหรับการสื่อสาร
๓. การติดต่อสื่อสารด้วยอุปกรณ์ต่างๆ
๔. ประโยชน์ของการสื่อสาร
๕. มารยาทในการสื่อสาร

หน่วยที่ ๓๖ ท้องแดนอาเซียน

๑. จงอาเซียน
๒. ตราสัญลักษณ์อาเซียน
๓. คำขวัญอาเซียน
๔. เพลงอาเซียน
๕. ภาษาอาเซียน

หน่วยที่ ๓๗ เรียนรู้วัฒนธรรม

๑. ศาสนาและวันสำคัญ
๒. ชุดแต่งกายประจำชาติ
๓. อาหารประจำชาติ
๔. ภาษา/ประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติ
๕. การละเล่น/การแสดงและนิทานประจำชาติ

หน่วยที่ ๓๘ ผู้นำพอเพียง

๑. ความพอประมาณ
๒. ความมีเหตุผล
๓. ความรอบรู้
๔. มีภูมิคุ้มกันที่ดี
๕. คุณธรรมความดี

หน่วยที่ ๓๙ หนูน้อยตาวิเศษ

๑. ประเภทของขยะ
๒. การคัดแยกขยะ
๓. การกำจัดขยะที่ถูกต้อง
๔. ประโยชน์และโทษของขยะ
๕. การป้องกันและลดการทิ้งขยะ

สัปดาห์ที่ ๔๐ หนูน้อยช่างสงสัย (ทบทวน/ประเมินพัฒนาการ)

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓ – 4 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชาโดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์

สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการจัดประสบการณ์ ครูผู้ดูแลเด็กต้องทำความเข้าใจในนวัตกรรมนั้น ๆ แต่ละนวัตกรรมจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้ว นวัตกรรมส่วนใหญ่จะยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็กจะเป็นหัวใจสำคัญในแต่ละนวัตกรรม ต่อไปนี้คือตัวอย่างนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทในการศึกษาระดับปฐมวัย

การสอนแบบโครงการ (Project Approach) คือ การศึกษาสืบค้นลงลึกในเรื่องที่เด็กสนใจ หรือทั้งผู้สอนและเด็กสนใจ แบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ และระยะสรุปโครงการ ซึ่งในแต่ละระยะประกอบด้วย การอภิปราย การออกภาคสนาม การสืบค้น การนำเสนอ และจัดแสดง

การสอนภาษาโดยรวม/ธรรมชาติ (Whole Language) นวัตกรรมนี้มีปรัชญาความเชื่อว่าการสอนภาษาให้กับเด็กนั้น ต้องเป็นการสอนภาษาที่สื่อความหมายกับเด็ก ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน เด็กจึงจะเรียนรู้ภาษาได้ดีและเด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษาที่สื่อความหมาย มีการจัดสื่อเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่นได้อย่างเป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ใช้การทำแบบฝึกปฏิบัติ

การสอนตามแนวคิด วอลดอร์ฟ (Waldorf) แนวคิดนี้เชื่อว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟ คือ ช่วยให้นุชนบรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนานุชนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีสังคมที่สมบูรณ์ โดยเน้นในเรื่องจิตวิญญาณ ความรู้สึก เน้นการสร้างเจตคติในตัวเด็ก เน้นสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทำจากธรรมชาติ

การสอนตามแนวคิด โจฮันน์ ไฮน์ริค เปสตาลอซซี การจัดประสบการณ์ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอุ่นไอรักได้นำหลักการจัดการศึกษาของ โจฮันน์ ไฮน์ริค เปสตาลอซซี คือ การสอนเด็กควรคำนึงถึงธรรมชาติและธรรมชาติและความพร้อมของเด็กเป็นหลัก นอกจากนั้นยังจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความพร้อมความสนใจความต้องการในอัตราการเรียนรู้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้หลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็ก

๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้เริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยครูหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่ตีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

๒.๙ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑๐ จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อแหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๓ – 4 ปีบริบูรณ์ สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๑. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย ๓-๔ ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ ๘-๑๒ นาที

วัย ๔-๕ ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ ๑๒-๑๕ นาที

๒. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า

๒๐ นาที

๓. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๔. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว ความยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับ ช้อนส้อม และใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

๓.๒.๓ การพัฒนาการอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันมีนิสัยรักการทำงาน รับผิดชอบ รับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของความร่วมมือ เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาความ คิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนา อภิปราย และเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษาสถานนอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่และรายบุคคล

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มี

นิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

3.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมประจำวัน การจัดตารางกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนครูผู้ดูแลเด็กต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกด้าน

การจัดกิจกรรม 6 กิจกรรม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการทางด้านการร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
2. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)
3. กิจกรรมสร้างสรรค์
4. กิจกรรมเสรี
5. กิจกรรมกลางแจ้ง
6. เกมการศึกษา

กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ รู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบไปด้วย

1. การเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน
2. การเคลื่อนไหวอิสระ
3. การเคลื่อนไหวตามคำบรรยาย
4. การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ
5. การเคลื่อนไหวตามข้อตกลง
6. การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์
7. การเคลื่อนไหวอยู่กับที่
8. การเคลื่อนไหวเป็นคู่
9. การทำท่าทางประกอบเพลง
10. การทำท่าทางตามความหมายของเพลง
11. การเป็นผู้นำและผู้ตาม
12. การเป็นผู้นำและผู้ตาม
13. การร้องเพลง ฯลฯ

การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดให้สัมพันธ์กับเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ผู้ดูแลเด็กต้องการให้เด็กเรียนรู้ และควรจัดกิจกรรมนี้อย่างน้อยวันละประมาณ 15 – 20 นาที ก่อนสิ้นสุดกิจกรรมทุกครั้งควรให้เด็กได้พัก เช่น นอน นั่งฟังเพลงเบา ๆ ฯลฯ

จุดประสงค์

1. ได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
2. กล้าแสดงออกและมีวิธีคิดเริ่มสร้างสรรค์
3. เกิดความซาบซึ้งและมีสุนทรียภาพในการเคลื่อนไหวตามจังหวะ
4. รู้จักปรับตัวเมื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
5. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วัสดุอุปกรณ์

1. เครื่องประกอบจังหวะ เช่น รำมะนา กลอง กรับ ฉิ่ง ฯลฯ
2. แถบบันทึกเสียงเพลง เครื่องเล่นเทป
3. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น ห่วงหอย แถบผ้า ถุงทราย ฯลฯ

กิจกรรม

1. ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจอง และเคลื่อนไหวตามบทเพลง คำกลอน คำคล้องจอง
2. เคลื่อนไหวพื้นฐาน เช่น เดิน วิ่ง กระโดด ฯลฯ ตามสัญญาณนัดหมายหรือตามจังหวะเพลง
3. เคลื่อนไหวอิสระตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้มากที่สุด ขณะเดียวกันให้คำนึงถึงการใช้พื้นที่ ระดับและจังหวะในขณะเคลื่อนไหวของร่างกาย
4. เล่นเครื่องเล่นดนตรีง่าย ๆ ประเภทเคาะ เช่น กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ และเคลื่อนไหวประกอบ

5. ให้เด็กเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบในการเคลื่อนไหว เช่น ห่วง แถบผ้า ถุงทราย ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

1. สร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนาน และมีความเป็นกันเอง
2. ไม่บังคับถ้าเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ควรให้เวลา และให้โอกาสจนกว่าเด็กสนใจเข้าร่วม

กิจกรรม

3. ควรให้เด็กได้แสดงออกอย่างทั่วถึง

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวแผนการจัดประสบการณ์
2. เพื่อให้เด็กมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครู และครูจะได้ดูแลพฤติกรรมของเด็กอย่างใกล้ชิด
3. เพื่อให้เด็กได้ฝึกความมีระเบียบวินัย มารยาทในการฟัง พูด และลักษณะนิสัยที่ดี

ลักษณะการจัดเนื้อหา

เป็นการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแบบบูรณาการโดยจัดเป็นหน่วยการสอนประจำสัปดาห์แบบบูรณาการตลอดปีการศึกษา โดยให้ครอบคลุมกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หากแยกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะได้ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

บทบาทและหน้าที่ของครู

ก่อนจัดประสบการณ์ ครูจะต้องศึกษาการทำแนวทางในการจัดประสบการณ์นี้อย่างละเอียดเพื่อได้แนวทางในการจัดเตรียมประสบการณ์ให้กับเด็ก และจัดเตรียมสื่อการจัดประสบการณ์ที่ได้เสนอแนะไว้อย่างครบถ้วน เพื่อที่จะทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์อย่างใดก็ตาม ครูอาจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น

การจัดประสบการณ์เนื้อหาให้เด็กต้องจัดกิจกรรมให้เด็กสนใจ เช่น

1. ทักษะศึกษาตามแหล่งเรียนรู้
2. การเล่าเรื่องให้ผู้ฟังเข้าใจ
3. การเล่าประสบการณ์ตามเนื้อหาต่าง ๆ
4. การอภิปราย ชักถาม
5. การสนทนา ตอบคำถาม
6. ทักษะกระบวนการกลุ่ม
7. การทดลอง
8. การอธิบายสิ่งต่าง ๆ
9. ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน
10. การแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง
11. การแสดงบทบาทสมมติ
12. การลงมือปฏิบัติจริง
13. การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5
14. การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
15. การนับจำนวน เพิ่ม ลด
16. การเปรียบเทียบเวลา
17. การจำแนกเปรียบเทียบ

18. การเล่านิทาน
19. การร้องเพลง ฯลฯ

กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเสรี

จุดมุ่งหมายของการจัดศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมเสรี

ศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมเสรีมีความมุ่งหมายที่สำคัญโดยเฉพาะ ดังนี้

1. ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ด้วยการประกอบกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และสนองความต้องการของเด็กในการเล่นที่แฝงไว้ซึ่งการศึกษา
2. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลอง คิดค้นคว้า และสร้างสรรค์ด้วยความสนุกและเพลิดเพลินแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องวิตกกังวล
3. ฝึกทักษะการเตรียมความพร้อมด้านประสาทสัมผัสทางตาและมือเกิดพัฒนาการทางการตัดสินใจ การมีเหตุผล ภูษานาด จำนวนสี และรูปลักษณะ ทั้งช่วยฝึกเขาวนปัญญา อันเป็นทางนำหรือเตรียมเด็กไปสู่ การอ่าน และการเขียนในโอกาสต่อไป
4. ฝึกเด็กให้ทำงานเป็นกลุ่ม เรียนรู้สิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนและเพื่อนภายในสังคม เล็ก ๆ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ฝึกให้รู้จักประหยัดวัสดุการศึกษา ฝึกเด็กให้รู้จักการเล่นเครื่องเล่น การเก็บรักษาอุปกรณ์เครื่อง เล่น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยและครบถ้วน
6. ให้เป็นวิธีการที่เด็ก ๆ ได้รับความรัก ความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดู และการปกป้องให้เกิดความปลอดภัยที่จะอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข
7. ให้เป็นวิธีการช่วยส่งเสริมเด็ก ๆ ได้รับความรู้ทางอารมณ์จิตใจและร่างกาย สติปัญญา และ สังคม ครบถ้วนพร้อมในโอกาสเดียวกัน
8. ให้เป็นวิธีการช่วยให้ครูทราบปัญหา ความคับข้องใจเด็ก ทำให้ครูสามารถหาวิธีช่วยคลี่คลาย ปัญหาแก่เด็กได้
9. เป็นวิธีการปูพื้นฐานประสบการณ์ และความรู้ ให้เด็กมีความพร้อมสามารถช่วยตนเองได้ถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของเด็ก พร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างเป็นสุข
10. ให้เป็นวิธีที่ช่วยให้ครูทราบความสนใจเป็นพิเศษของเด็ก และสามารถประเมินผลพัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนได้ พร้อมทั้งจะรายงานลงในสมุดรายงานประจำวันเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
11. ให้มีวิธีการช่วยให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอ ในการที่จะค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สำรวจแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ และคิดค้น สร้างสรรค์ อุปกรณ์ใหม่ ๆ ขึ้น เพื่อส่งเสริมความพร้อมให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น
12. ให้เป็นวิธีการช่วยลดการสูญเปล่าทางการศึกษา ให้ปัญหาเด็กเรียนซ้ำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลดลง ซึ่งในแผนการจัดประสบการณ์ได้เสนอแนะกิจกรรมไว้ทุกวัน ๆ ละ 13 ศูนย์ โรงเรียนควรจัดอย่างน้อย 6 ศูนย์ และให้เด็กได้เรียนรู้ในแต่ละวัน อย่างน้อยวันละ 2 ศูนย์

กิจกรรมกลางแจ้ง

จุดมุ่งหมายของการจัดทำกิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

1. เพื่อให้เด็กได้ออกกำลังกายกลางแจ้งซึ่งจะช่วยให้เด็กมีสุขภาพดีขึ้น
2. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา มือกับเท้า
3. เพื่อเป็นการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม สติปัญญา และจินตนาการของเด็ก

ลักษณะการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง

1. การละเล่นพื้นเมือง
2. เกมต่าง ๆ
3. การเล่นบ้านจำลอง
4. การเล่นทราย
5. การเล่นน้ำ
6. การเล่นเครื่องเล่นสนาม
7. การเดินทรงตัวบนกระดาน
8. การเดินตามแนว
9. การเดินถอยหลัง
10. การรับ – ส่ง บอล
11. การขว้างบอลไกล
12. การเตะบอลเข้าประตู
13. การกลิ้งบอลกระทบเป้า
14. การปาเป้า
15. การโหนตัว ฯลฯ

บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรม การเล่นกลางแจ้ง

การออกกำลังกายของเด็ก ๆ นั้น ได้แก่ การวิ่ง การกระโดด การม้วนหน้า ม้วนหลัง การกลิ้ง การปีนป่าย การวิ่งแข่ง การลาก การเข็น เป็นต้น ในการเล่นนั้น บางอย่าง จำเป็นต้องมีสื่อประกอบด้วย แต่บางอย่างไม่จำเป็นต้องมีสื่อก็ได้ แต่ผู้ดูแลเด็กจะต้องเตรียมตัวเพื่อจัดกิจกรรมให้เด็ก บทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กที่ควรปฏิบัติในการจัดกิจกรรมกลางแจ้ง คือ

1. หากจะให้เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม ผู้ดูแลเด็กจะต้องทำการตรวจสอบเครื่องเล่นนั้นว่าอยู่ในสภาพเรียบร้อยหรือไม่ หรือจะเป็นอันตรายต่อเด็กหรือไม่
2. ผู้ดูแลเด็ก จะต้องแนะนำการเล่นที่ถูกต้อง ปลอดภัยให้กับเด็กทุกครั้งจึงให้เล่น
3. ผู้ดูแลเด็กจะต้องฝึกระเบียบวินัยให้เด็กทุกครั้งที่มีการเล่นกลางแจ้ง
4. ปล่อยให้เด็กเล่นอย่างอิสระ โดยผู้ดูแลเด็กคอยดูแลอย่างใกล้ชิด
5. เมื่อเลิกเล่นแล้ว เก็บสิ่งของให้เข้าที่ และทำความสะอาดบริเวณที่เล่นให้เรียบร้อยทุกครั้ง
6. ให้เด็กทำความสะอาดร่างกายพร้อมทั้งแต่งกายให้เรียบร้อยทุกครั้งหลังจากเลิกเล่นกลางแจ้งแล้ว

เกมการศึกษา

เกมการศึกษาคือเป็นเกมการเล่นที่ฝึกการสังเกต พัฒนากระบวนการคิด และเกิดความคิดรวบยอด เกมการศึกษามีกฎ กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น เกมการจับคู่สิ่งที่เหมือนกัน เกมการแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เกมการเรียงลำดับ เกมการสังเกตรายละเอียดของภาพ เกมการหาความสัมพันธ์ ฯลฯ

เกมการศึกษาที่จัดให้เด็กเล่นควรเริ่มจากง่ายไปหายาก จากภาพไปสู่รูปทรงและสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนขึ้น เมื่อครูให้เด็กเล่นเกมใหม่ควรแนะนำวิธีการเล่น และเมื่อเล่นเสร็จครูควรตรวจสอบความถูกต้อง บางเกมเด็กอาจตรวจสอบคำถามได้ด้วยตนเอง

เกมการศึกษานี้ครูสามารถผลิตได้ด้วยตนเองอย่างง่าย ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้เด็กเล่นเกมการศึกษาเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อยทุกวัน โดยอาจจัดวางไว้ให้เด็กเลือกเล่นทบทวนตามความต้องการนอกเหนือจากเวลาที่กำหนด

วัตถุประสงค์

1. รู้จักสังเกต เปรียบเทียบ และจำแนก
2. ส่งเสริมการคิด หาเหตุผล และการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
4. ส่งเสริมการเล่นร่วมกัน

ตัวอย่างเกมการศึกษา

เกมจับคู่

เกมจับคู่ภาพหรือสิ่งของ สามารถแบ่งได้หลายแบบ เช่น

- จับคู่ที่เหมือนกันทุกประการ
- จับคู่ภาพกับเงาของสิ่งเดียวกัน
- จับคู่ภาพกับโครงร่างของสิ่งเดียวกัน
- จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก
- จับคู่ภาพเต็มกับภาพที่แยกเป็นส่วน ๆ

เกมการแยกประเภท จัดหมวดหมู่ (แผนภาพเกมการแยกประเภท จัดหมวดหมู่)

เกมการเรียงลำดับ (แผนภาพเกมการเรียงลำดับ)

เกมการสังเกตรายละเอียดของภาพเช่น เกมการตัดต่อ (จำนวนชิ้น ตามความเหมาะสมของวัยผู้เล่น)

เกมลอตโต (แผนภาพลอตโต)

เกมหาความสัมพันธ์ เช่น เกมตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม) เกมอุปมาอุปไมย, เกมหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ

การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็น ประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าจึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก

การจัดสภาพแวดล้อมคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๑.ความสะอาด ความปลอดภัย
- ๒.ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
- ๓.ความสะดวกในการทำกิจกรรม
- ๔.ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
- ๕.ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
- ๖.บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

หลักสำคัญในการจัดต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่น มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ดังนี้

๑. พื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็กและผู้สอน

- ๑.๑ ที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
- ๑.๒ ที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
- ๑.๓ ที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
- ๑.๔ ที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ
- ๑.๕ ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

๒. พื้นที่ปฏิบัติการและการเคลื่อนไหว ต้องกำหนดให้ชัดเจน ควรมีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเอง และทำกิจกรรมด้วยกันในกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

๓. พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกอยู่ห่างจากมุมหนังสือ มุมบทบาทสมมติอยู่ติดกับมุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะฯลฯ ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุ อุปกรณ์ในมุมอย่างเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรี มักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กได้เล่นอย่างเสรีประมาณวันละ ๖๐ นาทีการจัดมุมเล่นต่างๆ ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- ๓.๑ ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย ๓-๕ มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง
- ๓.๒ ควรได้มีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก
- ๓.๓ ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น เช่น เด็กเรียนรู้เรื่องผีเสื้อ ผู้สอนอาจจัดให้มีการจำลองการเกิดผีเสื้อล่องไว้ให้เด็กดูในมุมธรรมชาติศึกษาหรือมุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
- ๓.๔ ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น ทั้งนี้เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น

๓.๕ ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องจัดเก็บอุปกรณ์ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆบริเวณสถานศึกษา สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

บริเวณสนามเด็กเล่น ต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดังนี้

สนามเด็กเล่น มีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน หวาย หญ้า พื้นสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับ

ปีนป่าย ทรงตัว ฯลฯ ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรงปลอดภัยอยู่เสมอ และหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

ที่นั่งเล่นพักผ่อน จัดที่นั่งไว้ได้ต้นไม้ร่มเงา อาจใช้กิจกรรมกลุ่มย่อย ๆ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง **บริเวณธรรมชาติ** ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษา มีไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง **สื่อและแหล่งเรียนรู้**

สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท ๒ มิติ และ/หรือ ๓ มิติ ที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆให้ครบทุกด้านสื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจาก **สื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และ สัญลักษณ์** ทั้งนี้การใช้สื่อต้องเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจและความต้องการของเด็กที่หลากหลาย ตัวอย่างสื่อประกอบการจัดกิจกรรม มีดังนี้

กิจกรรมเสรี /การเล่นตามมุม

๑. มุมบทบาทสมมติ อาจจัดเป็นมุมเล่น ดังนี้

๑.๑ มุมบ้าน

- ของเล่นเครื่องใช้ในครัวขนาดเล็ก หรือของจำลอง เช่น เตา กระทะ ครก กาน้ำ เขียง มีดพลาสติก หม้อ จาน ช้อน ถ้วยชาม กะละมัง ฯลฯ
- เครื่องเล่นตุ๊กตา เสื้อผ้าตุ๊กตา เตียง เปลเด็ก ตุ๊กตา
- เครื่องแต่งบ้านจำลอง เช่น ชุดรับแขก โต๊ะเครื่องแป้ง หมอนอิง กระดาษขนาดเห็นเต็มตัว หวี ตลับแป้ง ฯลฯ
- เครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่ใช้แล้ว เช่น ชุดเครื่องแบบทหาร ตำรวจ ชุดเสื้อผ้าผู้ใหญ่ชายและหญิง รองเท้า กระเป๋าถือที่ไม่ใช้แล้ว ฯลฯ
- โทรศัพท์ เตาไรต์จำลอง ที่รีดผ้าจำลอง
- ภาพถ่ายและรายการอาหาร

๑.๒ มุมหมอ

- เครื่องเล่นจำลองแบบเครื่องมือแพทย์และอุปกรณ์การรักษาลูกป่วย เช่น หูฟัง เสื้อคลุมหมอ ฯลฯ
- อุปกรณ์สำหรับเลียนแบบการบันทึกข้อมูลผู้ป่วย เช่น กระดาษ ดินสอ ฯลฯ

๑.๓ มุมร้านค้า

- กล้องและขวดผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ใช้แล้ว
- อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น เครื่องคิดเลข ลูกคิด ธนบัตรจำลอง ฯลฯ

๒. มุมบล็อก

- ไม้บล็อกหรือแท่งไม้ที่มีขนาดและรูปทรงต่างกัน จำนวนตั้งแต่ ๕๐ ขึ้นขึ้นไป
- ของเล่นจำลอง เช่น รถยนต์ เครื่องบิน รถไฟ คน สัตว์ ต้นไม้ ฯลฯ
- ที่จัดเก็บไม้บล็อกหรือแท่งไม้อาจเป็นชั้น ลังไม้หรือพลาสติก แยกตามรูปทรง ขนาด

๓. มุมหนังสือ

- หนังสือภาพนิทาน สมุดภาพ หนังสือภาพที่มีคำและประโยคสั้น ๆ พร้อมภาพ
- ชั้นหรือที่วางหนังสือ
- อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างบรรยากาศการอ่าน เช่น เสื่อ พรม หมอน ฯลฯ
- สมุดเขียนนิทานกลับบ้าน
- อุปกรณ์สำหรับการเขียน
- อุปกรณ์เสริม เช่น เครื่องเล่นเทป ตลับเทปนิทานพร้อมหนังสือนิทาน หูฟัง ฯลฯ

๔. มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา

- วัสดุต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น เมล็ดพืชต่าง ๆ เปลือกหอย ดิน หิน แร่ ฯลฯ
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการสำรวจ สังเกต ทดลอง เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก เข็มทิศ เครื่องชั่ง ฯลฯ

๕. มุมอาเซียน

- ธงของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน
- คำกล่าวทักทายของแต่ละประเทศ
- ภาพการแต่งกายประจำชาติในกลุ่มประเทศอาเซียน

กิจกรรมสร้างสรรค์ ควรมีวัสดุ อุปกรณ์ ดังนี้

๑. การวาดภาพและระบายสี

- สีเทียนแท่งใหญ่ สีไม้ สีชอล์ก สีน้ำ
- พู่กันขนาดใหญ่ (ประมาณเบอร์ ๑๒)
- กระดาษ
- เลือกลูม หรือผ้ากันเปื้อน

๒. การเล่นกับสี

- การเป่าสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ สีน้ำ
- การหยดสี มี กระดาษ หลอดกาแฟ พู่กัน สีน้ำ
- การพับสี มี กระดาษ สีน้ำ พู่กัน
- การเทสี มี กระดาษ สีน้ำ
- การเล่งสี มี กระดาษ สีน้ำ แป้งเปียก

๓. การพิมพ์ภาพ

- แม่พิมพ์ต่าง ๆ จากของจริง เช่น นิ้วมือ ใบไม้ ก้านกล้วย ฯลฯ
- แม่พิมพ์จากวัสดุอื่น ๆ เช่น เชือก เส้นด้าย ทรายยาง ฯลฯ

- กระดาษ ผ้าเช็ดมือ สีสปสเตอร์ (สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ)

๔.การปั้น เช่น ดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโดว์ แผ่นรองปั้น แม่พิมพ์รูปต่าง ๆ ไม้nardแบ่ง ฯลฯ

๕.การพับ ฉีก ตัดปะ เช่น กระดาษ หรือวัสดุอื่น ๆ ที่จะใช้พับ ฉีก ตัด ปะ กรรไกรขนาดเล็ก
ปลายมน กาวน้ำหรือแปะเปียก ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๖. การประดิษฐ์เศษวัสดุ เช่น เศษวัสดุต่าง ๆ มีกล่องกระดาษ แกนกระดาษ เศษผ้า เศษไหม กาว
กรรไกร สี ผ้าเช็ดมือ ฯลฯ

๗. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดกาแฟ หลอดด้าย ฯลฯ

๘.การสาน เช่น กระดาษ ใบตอง ใบมะพร้าว ฯลฯ

๙. การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ พลาสติกชิ้นเล็ก ๆ รูปทรงต่าง ๆ ผู้เล่นสามารถนำมาต่อเป็น
รูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการ

๑๐.การสร้างรูป เช่น จากกระดานปักหมุด จากแป้นตะปูที่ใช้หนังยางหรือเชือก ผูกตั้งให้เป็นรูปร่าง
ต่าง ๆ เกมการศึกษา ตัวอย่างสื่อประเภทเกมการศึกษาที่มีดังนี้

๑. เกมจับคู่

- จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน
- จับคู่ภาพเงา
- จับคู่ภาพที่ซ่อนอยู่ในภาพหลัก
- จับคู่สิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สิ่งที่ใช้คู่กัน
- จับคู่ภาพส่วนเติมกับส่วนย่อย
- จับคู่ภาพกับโครงร่าง
- จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
- จับคู่ภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน
- จับคู่ภาพที่ซ่อนกัน
- จับคู่ภาพสัมพันธ์แบบตรงกันข้าม
- จับคู่ภาพที่สมมาตรกัน
- จับคู่แบบอุปมาอุปไมย
- จับคู่แบบอนุกรม

๒. เกมภาพตัดต่อ

- ภาพตัดต่อที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ผลไม้ ผัก ฯลฯ

๓. เกมจัดหมวดหมู่

- ภาพสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาจัดเป็นพวก ๆ
- ภาพเกี่ยวกับประเภทของใช้ในชีวิตรประจำวัน
- ภาพจัดหมวดหมู่ตามรูปร่าง สี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต

๔. เกมวางภาพต่อปลาย (โดมิโน)

- โดมิโนภาพเหมือน
- โดมิโนภาพสัมพันธ์

๕. เกมเรียงลำดับ

- เรียงลำดับภาพเหตุการณ์ต่อเนื่อง
- เรียงลำดับขนาด

๖. เกมศึกษารายละเอียดของภาพ (ลือตโต้)

๗. เกมจับคู่แบบตารางสัมพันธ์ (เมตริกเกม)

๘. เกมพื้นฐานการบวก

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและสื่อจากธรรมชาติหรือวัสดุท้องถิ่น เช่น ต้นไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เสื้อผ้า ฯลฯ

๒. สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ลูกโลก ตุ๊กตาสัตว์ ฯลฯ

๓. สื่อประเภทภาพ เช่น ภาพพลิก ภาพโปสเตอร์ หนังสือภาพ ฯลฯ

๔. สื่อเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง โทรศัพท์

กิจกรรมกลางแจ้ง ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. เครื่องเล่นสนาม เช่น เครื่องเล่นสำหรับปีนป่าย เครื่องเล่นประเภทล้อเลื่อน ฯลฯ

๒. ที่เล่นทราย มีทรายละเอียด เครื่องเล่นทราย เครื่องตวง ฯลฯ

๓. ที่เล่นน้ำ มีภาชนะใส่น้ำหรืออ่างน้ำวางบนขาตั้งที่มั่นคง ความสูงพอที่เด็กจะยืนได้พอดี เสื้อคลุมหรือผ้ากันเปื้อนพลาสติก อุปกรณ์เล่นน้ำ เช่น ถ้วยตวง ขวดต่างๆ สายยาง กรวยกรอกน้ำ ตุ๊กตาทาย ฯลฯ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ตัวอย่างสื่อมีดังนี้

๑. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น ฉิ่ง เหล็กสามเหลี่ยม กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น หนังสือพิมพ์ ธิบิ้น แถบผ้า ห่วง

๒. หวาย ลูกทราย ฯลฯ

การเลือกสื่อ มีวิธีการเลือกสื่อ ดังนี้

๑. เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่สอน

๒. เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก

๓. เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่หรือสถานภาพของสถานศึกษา

๔. มีวิธีการใช้ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม

๕. มีความถูกต้องตามเนื้อหาและทันสมัย

๖. มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช้สีสะท้อนแสง

๗. เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน

๘. เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้

๙. เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

การจัดหาสื่อ สามารถจัดหาได้หลายวิธี คือ

๑. จัดหาโดยการขอยืมจากแหล่งต่างๆ เช่น ศูนย์สื่อของสถานศึกษาของรัฐบาล หรือสถานศึกษาเอกชน ฯลฯ

๒. จัดซื้อสื่อและเครื่องเล่นโดยวางแผนการจัดซื้อตามลำดับความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ทางสถานศึกษาสามารถจัดสรรให้และสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์

๓. ผลิตสื่อและเครื่องเล่นขึ้นใช้เองโดยใช้วัสดุที่ปลอดภัยและหาง่ายเป็นเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น กระดาษแข็งจากลังกระดาษ รูปภาพจากแผ่นป้ายโฆษณา รูปภาพจากหนังสือนิตยสารต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนการดำเนินการผลิตสื่อสำหรับเด็ก มีดังนี้

๑. สำรวจความต้องการของการใช้สื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ สาระการเรียนรู้และกิจกรรมที่จัด

๒. วางแผนการผลิต โดยกำหนดจุดมุ่งหมายและรูปแบบของสื่อให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก สื่อชิ้นนั้นจะต้องมีความคงทนแข็งแรง ประณีตและสะดวกต่อการใช้

๓. ผลิตสื่อตามรูปแบบที่เตรียมไว้

๔. นำสื่อไปทดลองใช้หลาย ๆ ครั้งเพื่อหาข้อดี ข้อเสียจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

๕. นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริง
การใช้สื่อ ดำเนินการดังนี้

๑. การเตรียมพร้อมก่อนใช้สื่อ มีขั้นตอน คือ

๑.๑ เตรียมตัวผู้สอน

- ผู้สอนจะต้องศึกษาจุดมุ่งหมายและวางแผนว่าจะจัดกิจกรรมอะไรบ้าง
- เตรียมจัดหาสื่อและศึกษาวิธีการใช้สื่อ
- สื่อและวัสดุอื่น ๆ ที่จะต้องใช้ร่วมกัน
- ทดลองใช้สื่อก่อนนำไปใช้จริง

๑.๒ เตรียมตัวเด็ก

- ศึกษาความรู้พื้นฐานเดิมของเด็กให้สัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน
- สร้างความสนใจเด็กโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน
- ให้เด็กมีความรับผิดชอบ รู้จักใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ไม่ใช่ทำลายเล่นแล้วเก็บให้ถูกที่

๑.๓ เตรียมสื่อให้พร้อมก่อนนำไปใช้

- จัดลำดับการใช้สื่อว่าจะใช้อะไรก่อนหรือหลัง เพื่อความสะดวกในการสอน
- ตรวจสอบและเตรียมเครื่องมือให้พร้อมที่จะใช้ได้ทันที
- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับสื่อ

๒. การนำเสนอสื่อ เพื่อให้บรรลุผลโดยเฉพาะใน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมวงกลม / กิจกรรมกลุ่มย่อย ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ๒.๑ สร้างความพร้อมและสร้างความสนใจให้เด็กก่อนจัดกิจกรรมทุกครั้ง
- ๒.๒ ใช้สื่อตามลำดับขั้นของแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้
- ๒.๓ ไม่ควรให้เด็กเห็นสื่อหลายๆชนิดพร้อมๆกัน เพราะจะทำให้เด็กไม่สนใจกิจกรรมที่สอน
- ๒.๔ ผู้สอนควรยืนอยู่ด้านข้างหรือด้านหลังของสื่อที่ใช้กับเด็ก
ผู้สอนไม่ควรยืน หันหลังให้เด็ก จะต้องพูดคุยกับเด็กและสังเกตความสนใจของเด็ก พร้อมทั้งสำรวจข้อบกพร่องของสื่อที่ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

๒.๕ เปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมใช้สื่อ

ข้อควรระวังในการใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้สื่อในระดับปฐมวัยควรระวังในเรื่องต่อไปนี้

๑. วัสดุที่ใช้ ต้องไม่มีพิษ ไม่หัก และแตกง่าย มีพื้นผิวเรียบ ไม่เป็นเหลี่ยม

๒. ขนาด ไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป เพราะยากต่อการหยิบยก อาจจะตกลงมาเสียหาย แตก เป็นอันตรายต่อเด็กหรือใช้ไม่สะดวก เช่น กรรไกรขนาดใหญ่ โต๊ะ เก้าอี้ที่ใหญ่ และสูงเกินไป และไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไป เด็กอาจจะนำไปอมหรือกลืนทำให้ติดคอหรือไหลลงท้องได้ เช่น ลูกบิดเล็ก ลูกแก้วเล็ก ฯลฯ

๓. รูปทรง ไม่เป็นรูปทรงแหลม รูปทรงเหลี่ยม เป็นสัน

๔. น้ำหนัก ไม่ควรมีน้ำหนักมาก เพราะเด็กยกหรือหยิบไม่ไหว อาจจะตกลงมาเป็นอันตรายต่อตัวเด็ก

๕. สื่อหลีกเลี่ยงสื่อที่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก เช่น สารเคมี วัตถุไวไฟ ฯลฯ

๖. สี หลีกเลี่ยงสีที่เป็นอันตรายต่อสายตา เช่น สีสะท้อนแสง ฯลฯ

การประเมินการใช้สื่อ

ควรพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้สอน เด็ก และสื่อ เพื่อจะได้ทราบว่าสื่อนั้นช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด จะได้นำมาปรับปรุงการผลิตและการใช้สื่อให้ดียิ่งขึ้น โดยใช้วิธีสังเกต ดังนี้

๑. สื่อนั้นช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เพียงใด
๒. เด็กชอบสื่อนั้นเพียงใด
๓. สื่อนั้นช่วยให้การสอนตรงกับจุดประสงค์หรือไม่ ถูกต้องตามสาระการเรียนรู้และทันสมัยหรือไม่
๔. สื่อนั้นช่วยให้เด็กสนใจมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

การเก็บ รักษา และซ่อมแซมสื่อ

การจัดเก็บสื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กฝึกการสังเกต การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ช่วยเหลือ ผู้สอนไม่ควรใช้การเก็บสื่อเป็นการลงโทษเด็ก โดยดำเนินการดังนี้

๑. เก็บสื่อให้เป็นระเบียบและเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะประเภทของสื่อ สื่อที่เหมือนกันจัดเก็บหรือจัดวางไว้ด้วยกัน

๒. วางสื่อในระดับสายตาของเด็ก เพื่อให้เด็กหยิบใช้ จัดเก็บได้ด้วยตนเอง

๓. ภาชนะที่จัดเก็บสื่อควรโปร่งใส เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งที่อยู่ภายในได้ง่ายและควรมีมือจับเพื่อให้สะดวกในการขนย้าย

๔. ฝึกให้เด็กรู้ความหมายของรูปภาพหรือสีที่เป็นสัญลักษณ์แทนหมวดหมู่ ประเภทสื่อ เพื่อเด็กจะได้เก็บเข้าที่ได้ถูกต้อง การใช้สัญลักษณ์ควรมีความหมายต่อการเรียนรู้ของเด็ก สัญลักษณ์ควรใช้สื่อของจริง ภาพถ่ายหรือสำเนา ภาพวาด ภาพโครงร่างหรือภาพประจักษ์ หรือบัตรคำติดคู่กับสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

๕. ตรวจสอบสื่อหลังจากที่ใช้แล้วทุกครั้งว่ามีสภาพสมบูรณ์ จำนวนครบถ้วนหรือไม่

๖. ซ่อมแซมสื่อชำรุด และทำเต็มส่วนที่ขาดหายไปให้ครบชุด

การพัฒนาสื่อ

การพัฒนาสื่อเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในระดับปฐมวัยนั้น ก่อนอื่นควรได้สำรวจข้อมูล สภาพปัญหาต่างๆของสื่อทุกประเภทที่ใช้อยู่ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการ

แนวทางการพัฒนาสื่อ ควรมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

๑. ปรับปรุงสื่อให้ทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์ ใช้ได้สะดวก ไม่ซับซ้อนเกินไป เหมาะสมกับวัยของเด็ก

๒. รักษาความสะอาดของสื่อ ถ้าเป็นวัสดุที่ล้างน้ำได้ เมื่อใช้แล้วควรได้ล้างเช็ด หรือ ปิดฝุนให้สะอาด เก็บไว้เป็นหมวดหมู่ วางเป็นระเบียบหยิบใช้ง่าย

๓. ถ้าเป็นสื่อที่ผู้สอนผลิตขึ้นมาใช้เองและผ่านการทดลองใช้มาแล้ว ควรเขียนคู่มือประกอบการใช้สื่อนั้น โดยบอกชื่อสื่อ ประโยชน์และวิธีใช้สื่อ รวมทั้งจำนวนชิ้นส่วนของสื่อในชุดนั้นและเก็บคู่มือไว้ในซองหรือถุงพร้อมสื่อที่ผลิต

๔. พัฒนาสื่อที่สร้างสรรค์ ใช้ได้เอนกประสงค์ คือ เป็นได้ทั้งสื่อเสริมพัฒนาการ และเป็นของเล่นสนุกสนานเพลิดเพลิน

แหล่งการเรียนรู้

สถานศึกษา ได้จัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัยบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่สนุกสนาน สถานศึกษาควรดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

๑. ภายในห้องเรียน เน้นความปลอดภัย สะอาด สวยงาม ภายในห้องมีมุมประสบการณ์ และสื่ออุปกรณ์ที่แข็งแรง สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากการสัมผัสทั้ง ๕ มีห้องสื่อมีมุมประสบการณ์ ได้แก่ มุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวิทยาศาสตร์ มุมหนังสือ มุมบล็อก มุมดนตรี ฯลฯ

๒. ภายในสถานศึกษา จัดให้บรรยากาศที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย มีต้นไม้มากมายหลายชนิด พันธุ์ไม้ต่าง ๆ และห้องสำคัญต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องนาฏศิลป์ และอื่น ๆ

แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

๑. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ วิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่จัดทำมาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างกระจ่างแก่เด็กโดยสอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่

- กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำในชุมชน
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- พระสงฆ์
- พ่อค้า – แม่ค้า
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ
- ผู้ปกครอง
- ช่างตัดผม / ช่างเสริมสวย
- ครู
- กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ

๒. แหล่งเรียนรู้ประเภทสถาบัน ที่อยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงโลกภายในและโลกภายนอก (inner world & outer world) ได้ และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของเด็กปฐมวัย ได้แก่

- ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ตำบลหนองชน อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
- ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองชน
- วัดศรีบุญเรือง บ้านหนองชน
- ฝายชะลอน้ำบ้านหนองชน
- รพ.สต ตำบลหนองชน
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองชน
- สวนอุทยานดงคำกลางตำบลหนองชน
- วัดป่าวนอุทยานดงคำกลาง
- โรงเรียนบ้านหนองชน
- กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงโคกระบือ
- กลุ่มผลิตสินค้าโอท็อปในชุมชน ไม้กวาดดอกหญ้า ทอเสื่อกก ทอผ้าไหม เครื่องจักรสาน
- กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางพารา

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๓ – 4 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อตนเอง และเป็น ส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็กต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมิน

พัฒนาการเด็กมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผน การจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตาม
จุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

การประเมินพัฒนาการควรวัดหลัก ดังนี้

๑. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
๒. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
๓. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
๔. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย
ไม่ควรใช้แบบทดสอบ
๕. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ ๓ – ๖ ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึก
พฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

การประเมินพัฒนาการเป็นขบวนการต่อเนื่องให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้านได้แก่ ด้านร่างกาย
อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำผลมาใช้วางแผนจัดกิจกรรมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาอย่าง
เต็มศักยภาพ

สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้านเป็นการประเมินใน
สถานการณ์

ปกติขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและช่วงเวลาต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา การ
บันทึกพฤติกรรมเด็กและวิเคราะห์ข้อมูล ผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ แล้วนำข้อมูลจากการประเมิน
พัฒนาการมาสรุปเพื่อเขียนรายงานผลพัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวเด็กทุกภาคเรียน และรายงานให้
ผู้ปกครองทราบอย่างชัดเจน และต่อเนื่องโดยดำเนินการต่อไปนี้

ก่อนเรียน สถานศึกษาจัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้ปกครองกรอกข้อมูลและสัมภาษณ์
ผู้ปกครอง เช่น ข้อมูลทั่วไป ประวัติสุขภาพ ลักษณะนิสัย

ระหว่างเรียน สถานศึกษาได้จัดทำเครื่องมือประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการ
หลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การสังเกต การบันทึก พฤติกรรม การ
สนทนากับผู้ปกครอง การวิเคราะห์ข้อมูล จากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ บันทึกการมาเรียน บันทึกสุขภาพ
และบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับความสามารถ
หรือพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก

หลังเรียน สถานศึกษาได้นำข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการมารวบรวมสรุปและเขียนรายงานผล
พัฒนาการลงในสมุดรายงานประจำตัวทุกภาคเรียน

เกณฑ์การประเมิน คือ การนำผลการประเมินมาสรุปและจัดระดับพัฒนาการ ดังนี้

ระดับ ๓ = ดี	หมายถึง	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว ชัดเจน
ระดับ ๒ = พอใช้	หมายถึง	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง แต่ยังไม่คล่องแคล่ว
ระดับ ๑ = ปรับปรุง	หมายถึง	ปฏิบัติได้บ้าง แต่ครูต้องให้ความช่วยเหลือ

การประเมินผล

การประเมินผลระดับอนุบาล แบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้คือ

๑. ประเมินผลประจำ แต่ละกิจกรรม
๒. ประเมินผลประจำวัน
๓. ประเมินผลประจำภาค/ปี

วิธีประเมินผล

๑. การสังเกต

๑.๑ ครูสังเกตเด็กตลอดเวลา เช่น ขณะเรียน เล่น และประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้ กิจกรรมเสรีทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคลสม่ำเสมอ

๑.๒ บันทึกการสังเกตพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็กในสมุดรายงานประจำตัวของเด็ก

๒. การสัมภาษณ์ คือ การสนทนากับเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม อาจจะมีการบันทึกการสนทนา ด้วยเพื่อหาวิธีการแก้ไข หรือทำให้ทราบว่า ประสบผลสำเร็จหรือไม่

๓. ตรวจสอบผลงาน และวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดระดับคุณภาพของการประเมินผลพัฒนาการ มีดังนี้

ระดับคุณภาพ	๓	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	๒.๕๐ – ๓.๐๐
		หมายความว่า	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว ชัดเจน
ระดับคุณภาพ	๒	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๕๐ – ๒.๔๙
		หมายความว่า	ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง แต่ยังไม่คล่องแคล่ว
ระดับคุณภาพ	๑	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	๑.๐๐ – ๑.๔๙
		หมายความว่า	ปฏิบัติได้บ้าง แต่ครูต้องให้ความช่วยเหลือ

การบริหารจัดการหลักสูตร

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดหมายของ หลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก

๑. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยในระบบสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาท ดังนี้

๑.๑ ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมีวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑.๒ คัดเลือกบุคลากรที่ทำงานกับเด็ก เช่น ผู้สอน พี่เลี้ยง อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึง คุณสมบัติหลักของบุคลากร ดังนี้

๑.๒.๑ มีวุฒิทางการศึกษาด้านการอนุบาลศึกษา การศึกษาปฐมวัย หรือผ่านการอบรม เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

๑.๒.๒ มีความรักเด็ก จิตใจดี มีอารมณ์ขันและใจเย็น ให้ ความเป็นกันเองกับเด็กอย่าง เสมอภาค

๑.๒.๓ มีบุคลิกของความเป็นผู้สอน เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของเด็กตามวัย

๑.๒.๔ พุดจาสุภาพเรียบร้อย ชัดเจนเป็นแบบอย่างได้

๑.๒.๕ ความเป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักประหยัด

๑.๒.๖ มีความอดทน ขยัน ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และ การปฏิบัติต่อเด็ก

๑.๒.๗ มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่างๆ ของเด็กและตัดสินใจ ปัญหาต่างๆอย่างมีเหตุผลด้วยความ เป็นธรรม

๑.๒.๘ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์

๑.๓ ส่งเสริมการจัดบริการทางการศึกษาให้เด็กได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง และเสมอภาค และ ปฏิบัติการรับเด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

๑.๔ ส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานกับเด็กพัฒนาตนเองมีความรู้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

๑.๕ เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยร่วมให้ความเห็นชอบ กำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กทุกช่วงอายุ

๑.๖ สร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๗ จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก งานวิชาการหลักสูตร อย่างเป็นระบบและมี การประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา

๑.๘ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อ การเรียนรู้

๑.๙ นิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายในอย่างมีระบบ

๑.๑๐ กำกับติดตามให้มีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาและนำผลจากการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก

๑.๑๑ กำกับ ติดตาม ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำผลจากการประเมินมา ปรับปรุงและพัฒนาสาระของหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก บริบทสังคมและ ให้มีความทันสมัย

๒. บทบาทผู้สอนปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่าเด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้อง ส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึง มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรมี บทบาท / หน้าที่ ดังนี้

๒.๑ บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้

๒.๑.๑ จัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เด็กกำหนดขึ้นด้วยตัวเด็กเองและ ผู้สอนกับเด็กร่วมกันกำหนด โดยเสริมสร้างพัฒนาการเด็กให้ครอบคลุมทุกด้าน

๒.๑.๒ ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลแวดล้อม ศักยภาพของตัวเด็ก และหลักทางวิชาการ ในการผลิตกระทำ หรือหาคำตอบในสิ่งที่เด็กเรียนรู้อย่างมีเหตุผล

๒.๑.๓ กระตุ้นให้เด็กร่วมคิด แก้ปัญหา ค้นหาหาคำตอบด้วยตนเองด้วยวิธี การศึกษาที่นำไปสู่การใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง

๒.๑.๔ จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำ กิจกรรมได้เต็มศักยภาพและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล

๒.๑.๕ สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการ เรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

๒.๑.๖ ใช้กิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

๒.๑.๗ ใช้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและเด็กในการดำเนินกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างสม่ำเสมอ

๒.๑.๘ จัดการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงและนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพเด็กเต็มศักยภาพ

๒.๒ บทบาทในฐานะผู้ดูแลเด็ก

๒.๒.๑ สังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๒.๒.๒ ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

๒.๒.๓ ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภูมิใจในตนเองและกล้าแสดงออก

๒.๒.๔ ฝึกการเรียนรู้หน้าที่ ความมีวินัย และการมีนิสัยที่ดี

๒.๒.๕ จำแนกพฤติกรรมเด็กและสร้างเสริมลักษณะนิสัยและแก้ปัญหาเฉพาะบุคคล

๒.๒.๖ ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๒.๓ บทบาทในฐานะนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอน

๒.๓.๑ นำนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการสอนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบทสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

๒.๓.๒ ใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

๒.๓.๓ จัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร / กระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

๒.๓.๔ พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะของผู้ใฝ่รู้มีวิสัยทัศน์ และทันสมัยทันเหตุการณ์ในยุคของข้อมูลข่าวสาร

๒.๔ บทบาทในฐานะผู้บริหารหลักสูตร

๒.๔.๑ ทำหน้าที่วางแผนกำหนดหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้

๒.๔.๒ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ทั้งกายและใจ เปิดโอกาสให้เด็กเล่น/ทำงาน และเรียนรู้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

๒.๔.๓ ประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น

๓. บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่ผู้สอนและพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจตรงกันและพร้อมร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

๓.๑ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาและให้ความเห็นชอบ กำหนด

แผนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับผู้สอนและเด็ก

๓.๒ ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ

๓.๓ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓.๔ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

๓.๕ อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

๓.๖ ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง

๓.๗ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมี คุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

๓.๘ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๔. บทบาทของชุมชน

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้มีการประสานความร่วมมือเพื่อ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้น ชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

๔.๑ มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคม / ชมรมผู้ปกครอง

๔.๒ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของสถานศึกษา

๔.๓ เป็นศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

๔.๔ ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

๔.๕ ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

๔.๖ ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

๔.๗ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓ – 4 ปี)

สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปปรับใช้ได้ ทั้งในส่วนโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับสภาพ บริบท ความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละประเภทเพื่อพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดโดยดำเนินการดังนี้

๑. เป้าหมายคุณภาพเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสารการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก สถานศึกษา หรือผู้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สามารถเลือกหรือปรับใช้ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

๒. การประเมินพัฒนาการ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่พิการอาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการที่เอื้อต่อสภาพเด็ก ทั้งวิธีการเครื่องมือที่ใช้ หรือกลุ่มเด็กที่มีจุดเน้นเฉพาะด้านการเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยอายุ 3-4 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับระดับปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยช่วงอายุ 3-4 ปี กับระดับปฐมวัยอายุ 5-6 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ตัวเด็ก ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษา

อื่นๆทั้งระบบ การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยอายุ 3-4 ปี กับระดับปฐมวัยอายุ 5-6 ปี จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการเชื่อมต่อโดยเฉพาะการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ ๓ – 4 ปี กับชั้นปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ที่อยู่คนละสถาบันการศึกษาระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับโรงเรียนที่ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมต่อการศึกษา ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

๑.๑ จัดประชุมครูระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด สพฐ. ร่วมกันสร้างรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อครูทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

๑.๒ จัดหาเอกสารด้านหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ครูและบุคลากรอื่นๆได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

๑.๓ จัดกิจกรรมให้ครูทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับการอบรม ดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะครูในระดับเดียวกันเท่านั้น

๑.๔ จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

๑.๕ จัดให้มีการพบปะ หรือการทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ในระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย เพื่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียน การสอนของบุตรหลานตนได้อย่างถูกต้อง

๑.๖ จัดกิจกรรมให้ครูทั้งสองระดับได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและเด็กในบางโอกาส

๑.๗ จัดกิจกรรมปฐมนิเทศพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างน้อย ๒ ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัยศึกษาในโรงเรียนสังกัด สพฐ.เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจ การศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี

๒. ครูระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ครูระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนชั้นขึ้น โดยครูอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

๒.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อครูชั้นปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ในสังกัด สพฐ. ซึ่งจะทำให้ครูใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

๒.๒ พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดีๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด สพฐ. เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

๒.๓ จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับครูตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของห้องเรียน ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

๓. ครูระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัด สพฐ.

ครูระดับปฐมวัยในโรงเรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับครูและห้องเรียนระดับชั้นปฐมวัยในโรงเรียน ก่อนเปิดภาคเรียน

๓.๒ จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระเช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

๓.๓ จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

๓.๔ เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ และเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับปฐมวัยอายุ 5-6 ปีในโรงเรียนสังกัด สพฐ. แล้วแต่เด็กยังต้องการความรักความเอาใจใส่ การดูแลและการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรให้ความร่วมมือกับครูและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดสถานศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมจำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน การวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่ทุกระดับละทุกอาชีพ การกำกับดูแล ประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖

กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖

ข้อมูลจำนวนเด็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอ่อนไทร มีเด็กนักเรียนทั้งหมด 30 คน และมีการบริหารจัดการแบ่งห้องเรียนออกเป็น 3 ห้องเรียนตามช่วงอายุของเด็ก ดังนี้

ห้องเรียนที่ 1 อายุ 2 ปี	ห้องเรียนที่ 2 อายุ 3 ปี	ห้องเรียนที่ 4 อายุ 4 ปี
1.ด.ญ.วรัญญา ไชยนาน (ไข่มุก) 2.ด.ช.กฤตกร กำแหงรัฐ (กำปิ่น) 3.ด.ช.ชินณกร รุ่งจินดารัตน์ (ติวเตอร์) 4.ด.ญ.จิราภา สุธรรมมา (โมจิ) 5.ด.ช.พัชรดนัย ตะดวงดี (พัดเตอร์) 6.ด.ญ.วลีรัตน์ คำธิ (ไอร์) 7.ด.ญ.อนิศรา เขียมโพธิ์ศรี (ใบเตย) 8.ด.ญ.อริศรา เขียมโพธิ์ศรี (ใบตอง) 9.ด.ญ.รัตนาวดี คำชนะ (ข้าวหอม) 10.ด.ญ.ธันยพร อุปเสน (โมเดล) 11.ด.ญ.พชรพร ป้องหา (ชิม) 12.ด.ช.วีระภาพ วงศ์เหง้า (วี) 13.ด.ญ.นิศารัตน์ เหลือกคำไหล (น้ำขิง) 14.ด.ญ.มณฑพร ศรีษะเกษ (สดงค์)	1.ด.ช.ณัฐพนธ์ ศิลป์ชัย (โป๊ต) 2.ด.ช.ภูวดล เทพเศรษฐา (จี๋น) 3.ด.ญ.พรทิพย์ คำธิ (เมย์) 4.ด.ญ.นิสาชล คำธิ (กิ่งแก้ว) 5.ด.ญ.ณัฐวดี โมธรรม (แบ้ม) 6.ด.ช.รัชชานนท์ พันชาลี (ออดแอต) 7.ด.ญ.นรินทร์ทิพย์ คำสอน (หยก) 8.ด.ช.เกษมสุข พิงบุญ (นโม) 9.ด.ช.ณัฐรัตน์ แสงสว่าง (เนม) 10.ด.ช.ธนธร ประวันตา (กัปตัน) 11.ด.ญ.ชญาดา วงศ์คะสุ่ม (แก้วแก้ว) 12.ด.ช.อนุพัฒน์ ศรีลือ (ปีม) 13.ด.ญ.กชพร สวณะเนตร (ไอดา) 14.ด.ช.ณรงค์ฤทธิ์ ไชยคำ (เอ็ดดี้) 15.ด.ญ.ดาริกา เหมงน้อย (ยิ้ม)	1. ด.ญ.บุญนิสา คำธิ (เฟรส)

บัญชีรายชื่อเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ ประจำปีการศึกษา 2560

ที่	ชื่อ - สกุล เด็ก	วัน / เดือน / ปี เกิด	เลขที่บัตร	อายุ	เพศ	ที่อยู่	ชื่อ สกุล บิดา - มารดา
1.	ด.ญ.บุญนิตา คำธิ (เฟรส)	24 พฤษภาคม 2556	1208300091307	4	ญ	82 ม.9 ต.นางัว	นายวิทยา คำธิ - น.ส.อัมพร บุตรบุญ
2.	ด.ช.ณัฐพนธ์ ศิลป์ชัย (โป๊ต)	11 มิถุนายน 2556	1489700060343	3	ช	127 ม.9 ต.นางัว	นายทองมี ศิลป์ชัย - นางสาวอำภา เทพโยธา
3.	ด.ช.ภูวดล เทพเศรษฐา (จี๋น)	22 มิถุนายน 2556	1489700060416	3-11	ช	57 ม.9 ต.นางัว	นางสาวบังอร อุดม-นายสมพงษ์ เทพเศรษฐา
4.	ด.ญ.พรทิพย์ คำธิ (เมย์)	30 สิงหาคม 2556	1489700061013	3-9	ญ	67 ม.9 ต.นางัว	นายมานิตย์ คำธิ - นางกัลยา ภูมิ
5.	ด.ญ.นิตาสล คำธิ (กิ่งแก้ว)	5 กันยายน 2556	1489700061048	3-8	ญ	93 ม.8 ต.นางัว	นายวรวิทย์ คำธิ - น.ส.ธิดารัตน์ อ้วนแก้ว
6.	ด.ญ.ณัฐวดี โมธรรม (แบ่ม)	21 ตุลาคม 2556	1487900061536	3-7	ญ	81 ม.9 ต.นางัว	นายพลศิลป์ โมธรรม - นางอารี โมธรรม
7.	ด.ช.รัชชานนท์ พันชาลี (ออดแอต)	25 พฤศจิกายน 2556	1489700061901	3-6	ญ	23 ม.8 ต.นางัว	นายมงคล พันชาลี - น.ส. สมฤทัย อุปเสน
8.	ด.ญ.นรินทร์ทิพย์ คำสอน (หยก)	4 พฤษภาคม 2557	1489700063075	3	ญ	127 ม.9 ต.นางัว	นายสถาพร คำสอน - น.ส.อัมรา เทพโยธา
9.	ด.ช.เกษมสุข พึ่งบุญ (นโม)	24 พฤศจิกายน 2556	1489700061889	3-6	ช	106 ม.4 ต.โพหนอง	นายนคร พึ่งบุญ - น.ส.อรุณี - ทล่า
10.	ด.ช.ณัฐรัตน์ แสงสว่าง (เนม)	9 ธันวาคม 2556	1489700062117	3-5	ช	44 ม.7 ต.นางัว	นายสมหมาย แสงสว่าง - น.ส.สุภาวดี พรหมมาแดง
11.	ด.ช.ธนธร ประวันตา (กัปตัน)	27 มกราคม 2557	1479901106103	3-4	ช	111 ม.9 ต.นางัว	นายธิเบต ประวันตา - น.ส.นิตยา ศรีพล
12.	ด.ญ.ชญาดา วงศ์คะสุ่ม (แก้วแว่ว)	7 ตุลาคม 2556	1489700061374	3-7	ญ	14/2ม.8 ต.นางัว	นายใจ วงศ์คะสุ่ม - นางออนณะภา รังศิริ
13.	ด.ช.อนุพัฒน์ ศรีลือ (ปีม)	15 ตุลาคม 2556	1901001203950	3-7	ช	144 ม.9 ต.นางัว	น.ส.ศิรินาฏ ศรีลือ

14.	ด.ญ.กชพร สาวะเนตร (ไอลา)	12 พฤษภาคม 2557	1489700063148	3	ญ	9 ม.9 ต.นางัว	นายเศรณี สาวะเนตร – น.ส.กชกร สาวะเนตร
15.	ด.ช.ณรงค์ฤทธิ์ ไชยคำ (เอ็ดดี้)	17 พฤษภาคม 2557	1489700063181	3	ช	6 ม.9 ต.นางัว	นายบดินทร์ ไชยคำ – น.ส.บังอร ไชยคำ
16.	ด.ช.กฤตกร กำแหง (กำปั่น)	7 กรกฎาคม 2557	1819800047663	2-10	ช	124 ม.4 ต.โพนทอง	นายพานทอง กำแหง – น.ส.สุกัญญา-มัตตะคุ
17.	ด.ช.ชินณกร รุ่งจินดารัตน์ (ติวเตอร์)	18 สิงหาคม 2557	1419903020273	2-9	ช	132/1 ม2 ต.บ้านแพง	นายรัชชัย แสงจันทร์ – น.ส.จารุวรรณ รุ่งจินดารัตน์
18.	ด.ญ.จิราภา สุธรรมมา (โมจิ)	2 กันยายน 2557	1489700064195	2-7	ญ	58 ม.4 ต.โพนทอง	นายเลื่อม สุธรรมมา – น.ส.สุพรรณษา วรรณฤกษ์
19.	ด.ญ.วรัญญา ไชยนาน (ไข่มุก)	29 มกราคม 2558	1489700065477	2-3	ญ	43 ม.9 ต.นางัว	นายเดชประสงค์ ไชยนาน – น.ส.เสาวลักษณ์ ภัคดีศรี
20.	ด.ช.พัชรดนัย ตะดวงดี (พัตเตอร์)	29 มีนาคม 2558	1489700065868	2-1	ช	43/1 ม.8 ต.นางัว	นายรวงทอง ตะดวงดี – น.ส.พัชริดา บุญชัย

ที่	ชื่อ - สกุล เด็ก	วัน / เดือน / ปี เกิด	เลขที่บัตร	อายุ	เพศ	ที่อยู่	ชื่อ สกุล บิดา - มารดา
21.	ด.ญ.วลีรัตน์ คำธิ (ไอร์)	30 มีนาคม 2558	1489700065850	2-1	ญ	103 ม.9 ต.นางัว	นายสมโภชน์ คำธิ - น.ส. เกตุวลี ไชยสุวรรณ
22.	ด.ญ.อนิสรา เยี่ยมโพธิ์ศรี (ใบเตย)	5 มีนาคม 2558	1489900804192	2-1	ญ	30 ม.9 ต.นางัว	นายปฐมพงษ์ เยี่ยมโพธิ์ศรี-น.ส.อนิสรา ทาคำแสน
23.	ด.ญ.อริศรา เยี่ยมโพธิ์ศรี (ใบตอง)	5 มีนาคม 2558	1489900804206	2-1	ญ	30 ม.9 ต.นางัว	นายปฐมพงษ์ เยี่ยมโพธิ์ศรี-น.ส.อนิสรา ทาคำแสน
24.	ด.ญ.รัตนาวดี คำชนะ (ข้าวหอม)	5 เมษายน 2558	1489900805849	2	ญ	2 ม.9 ต.นางัว	นายวัฒนา คำชนะ - น.ส.สุชาวดี เมืองศรี
25.	ด.ญ.ธัญพร อุปเสน (โมเดล)	13 เมษายน 2558	1489700066023	2	ญ	21 ม.9 ต.นางัว	นายสันติโชค อุปเสน- น.ส.พัชรี คำธิ
26.	ด.ญ.พชรพร ป้องหา (ชิม)	2 เมษายน 2558	1489700065884	2	ญ	17/2 ม.8 ต.นางัว	นายวานิชย์ ป้องหา- น.ส.สุมาลิน คำนวนจิตต์
27.	ด.ญ.ดาริกา เห่งน้อย (ยิ้ม)	1 กุมภาพันธ์ 2557	1489700062443	3-3	ญ	21 ม.2 ต.โพนทอง	นายดำรง เห่งน้อย - น.ส.พรทิพา วันทาพงษ์
28.	ด.ช.วีระภาพ วงศ์เห้ง (วี)	13 มิถุนายน 2557	1489700063415	2-11	ช	76 ม.4 ต.โพนทอง	นายวัชร วงศ์เห้ง - น.ส. ภวันตรี ไชยะสิทธิ์
29.	ด.ญ.นิศารัตน์ เหลือกคำไหล (น้ำซิง)	19 พฤศจิกายน 2557	1489900797684	2-6	ญ	39 ม.8 ต.นางัว	นายบุญหลาย เหลือกคำไหล - น.ส.วิภารัตน์ เทพเศรษฐา
30.	ด.ญ.มณฑพร ศรีษะเกษ (สตังค์)	5 มีนาคม 2558	1719900986581	2-3	ญ	76 ม.9 ต.นางัว	นายขจรศักดิ์ ศรีษะเกษ - น.ส.ภัคศรีณย์ วงษา
			รวม ชาย	12			
			หญิง	18			
				30			

ข้อมูลบุคลากร

นางณิชา หม่วยนอก

รหัส 571461321106

นางณัฏฐา จันทมนตรี

รหัส 571461321107

นางเบญจวรรณ บุญคำ

รหัส 571461321108

นางรุจิรา ประทัง

รหัส 571461321109

นางสาวชุติมา อภัยโส

รหัส **571461321119**

นางสาวรสริน โคทั่งคะ

รหัส 571461321132